

Liiton jäsenyhdistysten yhteistyön kar- toitus toiminnan kehittämiseksi

Leppänen Petri

Opinnäytetyö

Toukokuu 2017

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Tradenomi (AMK), liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä(t) Leppänen, Petri	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2017
	Sivumäärä 54	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Liiton jäsenyhdistysten yhteistyön kartoitus toiminnan kehittämiseksi		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Svärd, Erica		
Toimeksiantaja(t) Keski-Suomen munuais- ja maksayhdistys KEMUSI ry		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia Munuais- ja maksaliiton Itä- Suomen alueella toimivien viiden paikallisyhdistyksen yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Tutkimuksella pyrittiin selvittämään yhdistysten tämän hetkistä yhteistyötä, näkemyksiä yhteistyöstä ja sen kehittämisestä tulevaisuudessa.</p> <p>Teoreettisessa viitekehyksessä käsiteltiin yhdistystoimintaa ja sen muutosta sekä yhteistyötä järjestöjen välillä ja millaisia edellytyksiä yhteistyölle tarvitaan. Laadullisen tutkimuksen aineisto kerättiin teemahaastatteluilla. Haastattelut tehtiin kaikkien viiden paikallisyhdistyksen puheenjohtajille marras–joulukuussa 2016 ja 2017. Tutkimukseen osallistuivat Etelä-Savon, Itä-Savon, Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon munuais- ja maksayhdistykset.</p> <p>Tuloksista selvisi, että yhteistyötä tehdään kaikissa yhdistyksissä ja yhteistyöhön suhtauduttiin myönteisesti ja se nähtiin positiivisena asiana. Yhteistyöllä saadaan lisää näkyvyyttä ja voidaan hyödyntää laajempaa asiantuntemusta. Samalla yhdistystoiminnan vaikuttavuus parantuu. Yhteistyöllä saadaan lisää resursseja ja voidaan jakaa kustannuksia. Hyvien kohtaamisten kautta on mahdollista saada uusia aktiivisia jäseniä toimintaan mukaan.</p> <p>Johtopäätöksenä voidaan todeta, että yhteistyön tekeminen on yhdistyksille ja niiden toiminnalle tärkeää. Järjestöissä koetaan tarvetta yhteistyön lisäämiselle ja uusien toimintamuotojen kehittämiseksi. Onnistuneiden kokemusten kautta motivoitutaan uusille yhteistyökokeiluille, mikä on toiminnan kannalta erittäin tärkeää. Yhteistyöllä saadaan yhteisöllisyyttä ja vaikuttavuutta toimintaan. Yhteistyö on voimaa.</p>		
<p>Avainsanat (asiasanat) Järjestötoiminta, vapaaehtoisjärjestöt, vapaaehtoistoiminta, kolmas sektori, yhteistyö, teemahaastattelu</p>		
Muut tiedot		

Author(s) Leppänen, Petri	Type of publication Bachelor's thesis	Date May 2017 Language of publication: Finnish
	Number of pages 54	Permission for web publication: x
Title of publication Mapping the Co-operation of Associations within a Foundation for the Development of Operations		
Degree programme Degree Programme in Business Administration		
Supervisor(s) Svård, Erica		
Assigned by Central Finland's Kidney and Liver Association, KEMUSI ry		
Abstract <p>The purpose of this study is to examine the Kidney and Liver Association's co-operation with other local associations in Eastern Finland. This study attempted to clarify the current levels of co-operation between associations and-, views about co-operation, as well as to assess future development possibilities.</p> <p>The theoretical framework focused on the functioning of the association and its changes, as well as the requirements for co-operation between associations. Materials for the qualitative study were collected using thematic interviews. Interviews were conducted with the heads of five local associations from November–December 2016 and again in 2017. The participants of this study were the Kidney and Liver Associations of Southern-, Northern- and Eastern-Savonia, Central Finland, and North Karelia.</p> <p>The conclusions drawn from this study indicate that co-operation is prevalent, is met with a positive attitude and is seen as a good thing. Co-operation leads to increased visibility and it allows for a wider range of expertise to be utilised. At the same time the associations' functionality improves. Co-operation allows for increased resources and splitting of costs. Successful meet-ups lead to the possibility of gaining new, active members for activities.</p> <p>In conclusion, co-operation is important to the associations and their operations. The associations feel the need for increasing co-operation and the development of new activities. Successful experiences provide motivation to take advantage of new co-operation possibilities, which is very important for operations. Co-operation increases community and the efficacy of activities. There is strength in co-operation.</p>		
Keywords/tags (subjects) Organizational activities, volunteer organizations, volunteering, third sector, co-operation, thematic interview		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto.....	3
2	Tutkimusasetelma	4
	2.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet.....	4
	2.2 Tutkimusmenetelmät	5
3	Yhdistystoiminta.....	15
	3.1 Yhdistys ja yhdistymisvapaus	15
	3.2 Kansalaisyhteiskunta, kansalaistoiminta ja kolmas sektori.....	17
	3.3 Järjestötoiminta muutoksessa	20
	3.4 Toiminnan kehittäminen muutosten myötä	22
4	Yhteistyö.....	24
	4.1 Yhteistyö ja vuorovaikutus	24
	4.2 Järjestöjen välinen yhteistyö	26
	4.3 Yhteistyön edellytyksiä yhdistysten välillä	27
5	Tutkimuksen toteutus ja tulokset	28
	5.1 Tutkimuksen toteutus	28
	5.2 Yhdistysten taustaa ja toiminnan haasteita	30
	5.3 Yhteistyö tällä hetkellä	32
	5.4 Yhteistyön hyödyistä, esteistä ja haasteista	35
	5.5 Toiminnan ja yhteistyön kehittäminen	38
6	Johtopäätökset.....	40
7	Pohdinta	43
	Lähteet.....	48
	Liitteet	51
	Liite 1. Ensimmäinen sähköpostiviesti haastateltaville.....	51
	Liite 2. Kirje, jolla pyydettiin suostumus tutkimukseen	52
	Liite 3. Haastattelun teemat puheenjohtajille	52
	Liite 4. Teemahaastattelun runko haastattelijalle, jossa apukysymykset.....	53

Kuviot

Kuvio 1. Laadullisen tutkimuksen analysoinnin yleinen malli.....	11
Kuvio 2. Suomen jäsenjärjestöjen jäsenyhdistysten kokonaismäärät.....	16

Taulukot

Taulukko 1. Haastattelujen tiedot.....	30
Taulukko 2. Tutkimukseen osallistuneiden paikallisyhdistysten perustiedot.....	31

1 Johdanto

Kansalaistoiminnan vahvana organisaatiomuotona ovat edelleen rekisteröityneet yhdistykset. Uusia sosiaali- ja terveysyhdistyksiä rekisteröitiin vuonna 2015 yli 200 kappaletta. Viimeisimmän järjestöbarometrin (2016) mukaan yleiskuva paikallisyhdistysten toiminnasta on ollut myönteinen. Samalla kuitenkin voimavarat, joilla toiminnan ja kysynnän kasvuun vastataan, ovat pysyneet ennallaan tai pienentyneet. Jäsenmäärät ovat pienentyneet kolmanneksella yhdistyksistä. Samoin vapaaehtoisten määrä vaihtelee ja on vähentynyt noin joka neljännen yhdistyksen kohdalla. Haasteena toiminnassa on vapaaehtoisten ja jäsenten aktiivinen osallistuminen ja löytyminen mukaan toimintaan. Lisäksi luottamustehtäviin on vaikeaa saada uusia ihmisiä. Omana huolenaiheena toiminnassa ovat lisäksi pienet toiminta-avustukset ja ongelmat toimiltojen kanssa. (Peltosalmi, Eronen, Litmanen, Landén & Ruuskanen 2016, 192.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa Munuais- ja maksaliiton jäsenyhdistysten yhteistyötä Itä-Suomen toiminta-alueella, siihen suhtautumista ja toiminnan kehittämistä. Yhteistyötä tutkitaan työssä haastatteleamalla viiden paikallisyhdistyksen puheenjohtajat. Työn tuloksena saadaan selvitettyä tämänhetkistä yhteistyön tilannetta ja millaisena yhteistyön tekemisen hyödyt ja haasteet nähdään. Työn avulla pyritään selvittämään sitä, voisiko yhteistyöllä lisätä aktiivista toimintaa ja houkutella mukaan uusia toimijoita. Lisäksi pyritään löytämään mahdollisia uusia toimintamalleja tai kehitysideoita, joilla voidaan kehittää paikallisyhdistysten toimintaa tulevaisuudessa. Tuloksista voidaan saada vinkkejä myös muiden potilasyhdistysten toiminnan kehittämiseen.

Yhdistystoimintaa on aikaisemmin tutkittu useista eri näkökulmista. Yhteistyötä potilasjärjestöjen välillä ovat aikaisemmin tutkineet Kapilo ja Savolainen (2012). Paloniemi (2015) tutki sosiaali- ja terveysalojen vapaaehtoisjärjestöjen asemaa, toimintaedellytyksiä ja tulevaisuutta. Lisäksi on tutkittu esimerkiksi sydänyhdistysten tuottamia palveluita, toimintaa ja niiden kehittämistä Johanssonin (2015) toimesta. Silvennoinen (2014) paneutui omassa tutkimuksessaan vapaaehtoistoimijoiden motivaatioon keskittyen erityisesti motivaatiota alentaviin seikkoihin.

2 Tutkimusasetelma

Tieteellisessä tutkimuksessa on olennaista noudattaa sille tyypillisiä perinteitä. Tärkeinä osina siinä ovat tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset, joihin vastaukset saadaan hyväksytyjä menetelmiä käyttäen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 18.)

Opinnäytetyö on tieteellinen työ joten siinä tulee olla aina tutkimusongelma, jonka perusteella tieteellinen tutkimus voidaan tehdä. Tutkimusprosessi etenee ja ohjautuu tutkimusongelman mukaan, siksi sen määrittäminen ja rajaaminen on tärkeää.

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet kiteytyvät tutkimusongelman määrittelyssä. (Kananen 2015, 45–46.)

Tutkimuskysymyksiä vastauksista saadaan aineistoa, josta pyritään saamaan vastaukset ja ratkaista asetettu ongelma. Kysymykset johdetaan suoraan tutkimusongelmasta. Täsmennetyt ongelman avulla voidaan muodostaa oikeat tutkimuskysymykset ja saada ongelmaan ratkaisu. (Kananen 2015, 55.)

2.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet

Tutkimuksen lähtökohdat

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Munuais- ja maksaliiton Itä-Suomen alueella toimivien aluejärjestöjen yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Samalla työssä tutkitaan paikallisyhdistysten näkemyksiä yhteistyön mahdollisuuksiin ja sen kehittämiseen tulevaisuudessa. Alue on rajattu Itä-Suomen alueeseen. Tällä alueella toimii yhteinen liiton järjestösuunnittelija ja Keski-Suomen paikallinen yhdistys kuuluu jaottelussa kyseiseen alueeseen. Muina järjestöinä tutkimuksessa oli mukana Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Itä-Savon ja Pohjois-Karjalan munuais- ja maksayhdistykset.

Tutkimusongelma

Tutkimusongelma, joka pyritään ratkaisemaan erilaisilla tutkimusmenetelmillä, on aina tutkimuksen lähtökohta (Kananen 2014, 20). Toisinaan ongelmana voi olla myös kehittäminen tai muutoksen aikaansaaminen jonkin asian tiimoilta. Kokonaisuutta, jolla ongelma pyritään ratkaisemaan, kutsutaan tutkimusotteeksi tai vaihtoehtoisesti

lähestymistavaksi. Tutkimusote pitää sisällään tiedon keräämisen, analysoinnin ja tulkinnan menetelmät. Tutkimusotteen valinnan määrää ensisijaisesti ongelman luonne. (Kananen 2014, 20.)

Tutkimusongelmana tässä opinnäytetyössä on paikallisyhdistysten resurssien rajallisuuden vaikutus yhdistyksen toimintaan, toimijoiden määrään ja sitä kautta saavutettavan näkyvyyden ja vaikuttavuuden lisääminen. Työssä tutkitaan jäsenyhdistyksien tämänhetkistä yhteistyötä. Mitä ja millaista yhteistyötä paikallisyhdistyksillä on ja kuinka eri paikallisyhdistykset näkevät yhteistyön kehittämisen. Lisäksi työssä selvitetään yhteistyöhön liittyviä haasteita ja sitä, voidaanko niitä mahdollisesti poistaa tai muuttaa. Onko toimijoilla sellaisia yhteistyömuotoja, joita muutkin voisivat hyödyntää omassa toiminnassaan? Löytyykö yhteistyölle uusia keinoja ja mahdollisuuksia sen toteuttamiseen?

Tutkimusongelmasta muodostuvat seuraavat tutkimuskysymykset:

- Mitä ja millaista yhteistyötä paikallisyhdistyksillä on?
- Miten yhteistyötä tulisi kehittää tulevaisuudessa?
- Miten yhteistyötä voidaan toteuttaa?

Tavoitteena tutkimuksessa on selvittää yhteistyön tämänhetkistä tilannetta ja sitä, onko yhteistyöhön kiinnostusta. Voidaanko yhteistyöllä ja sen lisäämisellä parantaa ja kehittää yhdistyksen toimintaa ja saada mahdollisesti lisää resursseja? Olisiko yhteistyö avain näkyvyyden, vaikuttavuuden ja arvostuksen lisäämiseen?

2.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmät sisältävät erilaisia aineistonkeruu- ja analyysimenetelmiä ja niistä muodostuu tutkimusote. Tutkimusote voi olla kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusote tai kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusote. (Kananen 2015, 63.) Tässä opinnäytetyössä käytetään laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullisessa työssä tavoitellaan tutkittavan ilmiön kuvaamiseen, ymmärtämiseen ja tulkinnan antamiseen sanoin ja lausein (Kananen 2014, 18). Todellisen elämän kuvaaminen toimii laadullisen työn lähtökohtana. Tutkittavaa kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja tavoitteena on löytää ja tuoda esiin tosiasioita. (Hirsjärvi, Remes

& Sajavaara 2009, 161.) Tutkimusprosessi ei ole suoraviivainen, vaan analyysivaihe on syklinen prosessi ja se on mukana koko tutkimusprosessin vaiheissa ohjaten tutkimusprosessia ja tiedonkeruuta. Yksittäistä tapausta tutkitaan laadullisessa tutkimuksessa. Tutkimuksen tiedonkeruun ja analysoinnin tekee itse tutkija. Tutkimukseen liittyy näin suora kontakti tutkijan ja tutkittavan välillä. (Kananen 2014, 18,19.)

Aineistonkeruumenetelmät

Tutkimusotteen perusteella valitaan oikeat aineistonkeruumenetelmät ja aineiston avulla pyritään löytämään vastaukset tutkimusongelmaan. Laadullisen työn aineistoja ovat valmiit dokumentit. Lisäksi aineistoina voi olla erilaiset haastattelut ja havainnoinnit. Kirjalliset tuotokset eli dokumentit, joita työssä käytetään, liittyvät tutkittavaan ilmiöön ja niistä voidaan etsiä ratkaisua ongelmiin. (Kananen 2015, 65, 81.)

Tässä opinnäytetyössä käytetään aineistoina erilaista kirjallista materiaalia yhdistystoiminnasta ja aikaisempia tutkimuksia kyseisestä aiheesta. Lisäksi aineistoa kerättiin teemahaastatteluilla, jotka tehtiin paikallisyhdistyksien puheenjohtajille. Haastattelut toteutettiin vuoden 2016 lopussa ja vuoden 2017 alussa.

Teemahaastattelu

Kun tutkitaan ihmisten mielipiteitä, käyttäytymistä tai tutkimusaluetta, josta ei paljon tiedetä, sopii haastattelu käytettäväksi. Tutkittaessa tutkimushetken ilmiötä tai tutkimuksen suuntautuessa tulevaisuuteen tai menneisyyteen voidaan käyttää aineistonkeräysmenetelmänä haastattelua. Jos aineistoa on kerätty havainnoimalla, voidaan haastattelun avulla täydentää tai varmistaa aineiston tulkintaa. (Kananen 2015, 143.)

Joustavana menetelmänä haastattelu soveltuu erilaisiin tutkimuksiin. Haastattelutilanteessa tutkijalla on mahdollisuus suunnata tiedonhankintaa. Vastausten taustalla olevia motiiveja on mahdollista saada esiin haastattelussa. Haastattelun eduiksi, miksi aineistonkeräysmenetelmäksi haastattelu valitaan Hirsjärvi ja Hurme (2011, 35) mainitsevat seuraavia seikkoja.

- Korostetaan ihmistä tutkimustilanteessa subjektina ja annetaan hänelle mahdollisuus tuoda esille itseään vapaasti häntä koskevissa asioissa. Hän on merkityksiä luova ja aktiivinen osapuoli tutkimuksessa.

- Tutkimusaihe on vähän kartoitettu ja tuntematon alue, eikä tutkija voi tietää vastauksien suuntia.
- Haastateltavan puhe halutaan sijoittaa laajempaan kontekstiin.
- Halutaan syventää saatuja vastauksia ja tietoja esimerkiksi perustelujen muodossa.

Haastattelussa on myös haittoja, minkä vuoksi haastattelua ei kannata valita aineistonkeräysmenetelmäksi. Hirsjärvi ja Hurme (2011, 35) nostavatkin esiin, että monet hyvinä puolina mainitut seikat sisältävät myös ongelmia, kuten esimerkiksi haastattelijalta vaaditaan kokemusta ja taitoa. Silloin hänen on mahdollista säädellä aineiston keruuta. Haastattelijan olisi hyvä saada koulutusta omaan rooliinsa. Haastattelu on usein myös hidaskäyttöinen tapa kerätä aineistoa ja aineistojen litterointiin kuluu myös paljon aikaa. Aineistoon saattaa myös tulla virheitä, jotka voivat aiheutua haastattelijan tai haastateltavien puolelta. Haastattelu voi aiheuttaa kustannuksia tekijälle ja lisäksi valmiiden mallien puuttuminen voi vaikeuttaa analysointia, tulkintaa ja raportointia. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 34, 35.)

Laadullisessa tutkimuksessa haastattelut ovat yksi käytetyimmistä tiedonkeruumenetelmistä. Haastatteluja on erilaisia, mutta käytetyin on teemahaastattelu. Käytännössä teemahaastattelu on kahden ihmisen välistä keskustelua eri aiheista aihe kerrallaan. Aiheet eli teemat on etukäteen mietitty tutkijan toimesta ja keskustelu etenee aihe kerrallaan. Teema on siis keskustelun aihe ja ne saadaan ennakkonäkemyksistä tutkittavasta ilmiöstä. (Kananen 2014, 70.) Samalla kun ilmiöstä saadaan tietoa ja aiheista keskustellaan, nousee esiin uusia asioita ja kysymyksiä keskusteluun (Kananen 2015, 148). Haastateltavan mielipiteitä ei saa kyseenalaistaa ja toisaalta haastattelijan ei tule esittää omia näkemyksiään haastateltavalle. Tutkijan tehtävänä on haastattelujen avulla laajentaa ja vahvistaa tai muuttaa kuvaansa varsinkin, jos hän samalla tekee havainnointia kohteesta. (Kananen 2014, 73.)

Haastattelussa on kaksi osapuolta, joista informantti eli haastateltava tuottaa aineistoa. Keskustelut ja haastattelut koostuvat sanoista ja lauseista. Niiden merkitykset eivät ole yksiselitteisiä. Kielen moninaisuus ja sen ymmärrettävyys aiheuttavat haasteita. Kieli ei ole yksiselitteistä. Tutkijan tehtävänä on tulkita tutkittavan sanomisia, mutta sanallisen viestinnän lisäksi haastattelutilanteessa voi olla non-verbaalista eli

kehonkieltä, joka voi viestiä muuta kuin itse puhe. Tutkijalta vaaditaan kykyä tulkita informaatiota myös ”rivien välistä”. (Kananen 2014, 71.)

Teemahaastattelun muodot

Teemahaastattelu voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmähaastatteluna (Kananen 2012, 100). Menetelmillä on omat edut sekä haitat. Yksilöhaastattelu tehdään yhdelle ja vastaavasti ryhmähaastattelu usealle haastateltavalle, jolloin työmäärä kasvaa suoraan viivaisesti. Ryhmähaastattelussa haastattelu-aika lyhenee ja samalla siinä tulee ryhmän vaikutus esiin haastattelutilanteessa. Haastattelijan tulee saada kaikkien mielipiteet ja ajatukset huomioiduiksi tasapuolisesti ja samalla kaikki haastateltavat voivat osallistua aineiston tuottamiseen. Ryhmähaastattelu tuottaa tiivistettyä tietoa lyhyessä ajassa. Yksilöhaastattelussa tieto saadaan tarkempana ja mahdollisesti myös luotettavampana. Kuitenkin usean haastattelun litterointi, analysointi ja tulkinta vaativat tutkijalta paljon aikaa. (Kananen 2015, 148, 149.)

Teemahaastattelun toteutus ja logiikka

Tutkijan tulee pystyä laatimaan haastattelun aiheet eli teemat, ja siksi hänellä tulee olla jonkinlainen ennakkokäsitys ilmiöstä, jota hän tutkii. Teemoilla pyritään varmistamaan se, että kaikista ilmiöön liittyvistä asioista syntyy keskustelua. Ennakkokäsityksen pohjalta tutkija laatii teemahaastattelurungon. Haastattelu aloitetaan yleisellä tasolla teemasta ja siten edetään yksityiskohtaisempiin kysymyksiin. Keskustelun aikana nousee uusia aihealueita, joihin tartutaan ja niistä keskustellaan. Haastattelu tapahtuu haastateltavan ehdoilla. Tutkittava avautuu ja luottamus kasvaa vähitellen. (Kananen 2014, 77.)

Teemahaastattelurunkoon kirjataan aiheet, joista keskustellaan. Niiden tulisi kattaa tutkittava ilmiö. Ilmiö liittyy ympäristöönsä ja koostuu tekijöistä ja niiden välisistä riippuvuussuhteista. Yksityiskohtiin ei mennä alussa, sillä se saattaa sulkea pois merkityksellisiä ei-yksityiskohtaisia seikkoja. Haastattelussa edetään yleisestä yksityiskohtaisempaan tietoon aiheittain. Voidaan puhua niin sanotusta suppilotekniikasta. Eri teemojen sisällä voidaan kysyä myös yksityiskohtaisia kysymyksiä. Saaduista vastauksista nousee uusia kysymyksiä ja ymmärrys ilmiöstä täsmentyy ennen seuraavaa teemaa ja aihetta. (Kananen 2015, 150.)

Yleisellä tasolla kysymyksiä voidaan jakaa saatavan tiedon mukaan avoimiin ja suljettuihin kysymyksiin. Strukturoituja kysymyksiä, joissa on valmiit vaihtoehdot, ovat lähinnä suljettuja kysymyksiä. Strukturoituja kysymyksiä ei pitäisi teemahaastattelussa käyttää. (Kananen 2015, 151.) Keskusteluaihe muodostuu teemasta. Haastattelukysymysten tulisi olla yleisluontoisia, avoimia kysymyksiä, joilla saadaan tietoa siitä, kuinka haastateltava näkee, kokee ja jäsentää aihetta. Vastauksien avulla tutkija pyrkii lisäämään ymmärrystään tutkittavan tiedoista aiheesta. Avoimilla kysymyksillä saadaan tietoa laajemmin ja enemmän kuin suljetuilla kysymyksillä. (Kananen 2014, 79.)

Haastattelua tehtäessä esiin nousee uusia asioita, joihin halutaan saada tietoa jatkokysymyksillä. Jatkokysymyksillä voidaan hakea perusteluja ja näkemyksiä tutkittavasta aiheesta. Samalla haastattelija voi osoittaa kiinnostuksensa haastateltavaa kohtaan. Haastattelu ei etene mekaanisesti vaan aidossa vuorovaikutustilanteessa. Aito vuorovaikutus lisää luottamusta ja voi avata uusia teitä ilmiön ymmärtämiseen. Hypoteettisilla kysymyksillä voidaan saada selvää haastateltavan asennoitumisesta ja näkemyksistä sellaisiin asioihin, joita ei ole tapahtunut tai niitä ei ole kohdattu. Silloin voidaan saada esiin yleistyksiä ja oletuksia asioista. (Kananen 2014, 79, 80.)

Haastattelun tallennus ja purkaminen

Haastattelu tallennetaan tai nauhoitetaan, jolloin haastattelija vapautuu vastausten mekaanisesta kirjoittamisesta. Samalla voidaan paremmin keskittyä itse haastatteluun. Tallenteet joudutaan kuitenkin purkamaan tekstimuotoon, mikä lisää työmäärää. Litterointi eli auki kirjoittaminen voi olla sanatarkkaa tai asioiden poimimista haastateltavan sanomisista. Kuitenkin tallenteen avulla voidaan palata haastattelutilanteeseen ja saada paremmin tietoa ja ymmärrystä aiheesta. Tallenteessa säilyvät äänenpainot ja tauot, joilla voi olla merkitystä asian kannalta. Tekniikka voi toisinaan aiheuttaa ongelmia ja samalla tallenteiden tekeminen voi olla myös riski, johon kannattaa varautua. (Kananen 2012, 108, 109.)

Litteroinnissa kirjoitetaan kirjalliseen muotoon erilaisia tallenteita, kuten äänitteet, kuvat, videot. Siten niitä voidaan käsitellä manuaalisesti tai ohjelmallisesti erilaisilla analyysimenetelmillä. Litteroinnin tarkkuudessa on eri tasoja. Teemahaastattelussa

käytetään sanatarkkaa litterointia mahdollisimman tarkasti. Työvaihe on hidas ja valintoja joudutaan tekemään. Tallenteiden avulla voidaan kuitenkin palata myöhemmin, mikäli siihen tulee tarvetta. Vaikeutena voi olla, ettei etukäteen tiedetä, mitä aineistoa tarvitaan. Laadullinen analyysi ja tiedonkeruu etenevät syklissä. Työn dokumentaatio vaiheessa kerrotaan litteroinnin tarkkuustaso eli mitä konventiota on käytetty, esitellä haastateltavat ja heistä käytetyt koodit. (Kananen 2012, 109,110.)

Analyysimenetelmät

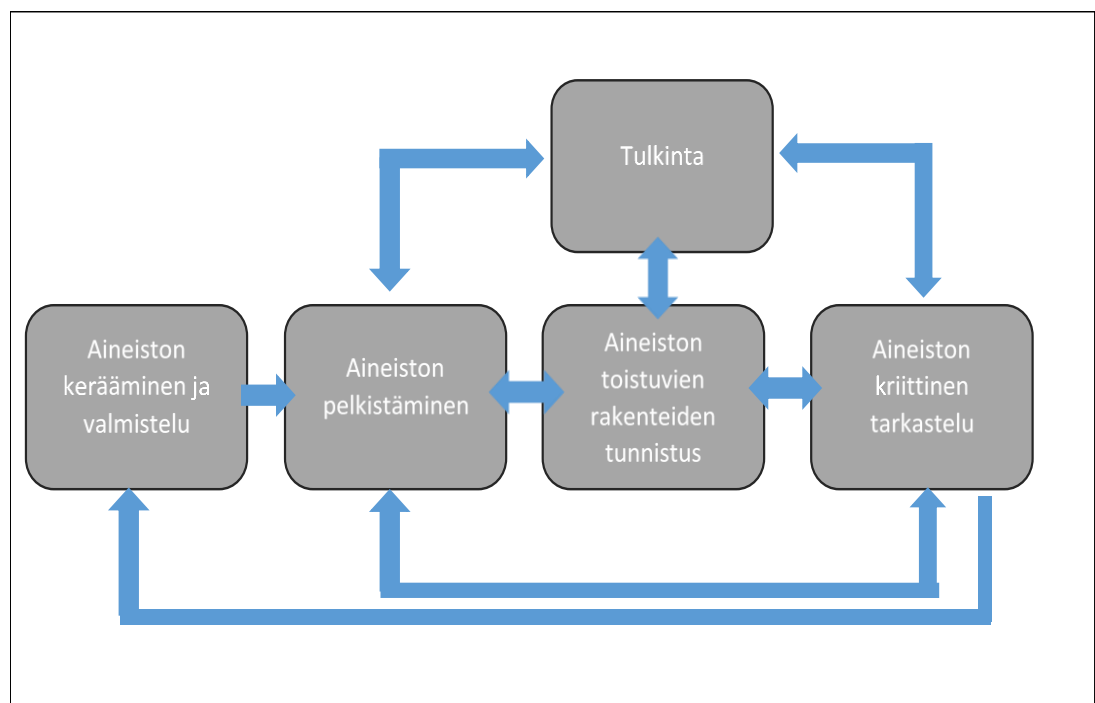
Aineistot analysoidaan analyysimenetelmillä. Laadullisessa työssä aineistoa joudutaan yhteismitallistamaan. Käytännössä tämä tarkoittaa haastattelujen ja havaintojen, joita työtä varten on tehty, kirjoittamista teksti muotoon. Sen jälkeen tekstiä voidaan analysoida lukemalla. Tekstiaineistoa on mahdollista siirtää myös analyysiohjelmaan tai käsitellä tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- tai tietokantaohjelmilla. Niiden avulla voidaan luokitella aineistoa, mutta johtopäätökset tutkijan on tehtävä aineistosta itse. Pieniä aineistoja ei välttämättä tarvitse yhteismitallistaa, vaan aineistoa voidaan lukea useaan kertaan ja analysoida ja pohtia sen perusteella (Kananen 2015, 83, 163.)

Laadullisessa työssä analyysiä tehdään usein koko tutkimusprosessin aikana eikä pelkästään aineistonkeruun jälkeen. Analyysi on haasteellista monien mahdollisten vaihtoehtojen ja toisaalta tarkkojen sääntöjen puuttumisen vuoksi. Tyypillisiä analyysimenetelmiä ovat teemoittelu, tyypittely, sisällönerittely, diskurssianalyysi ja keskusteluanalyysi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 224.)

Laadullisen työn analyysimenetelmistä Kananen (2015) mainitsee sisältöanalyysin ja sisällönanalyysin (Kananen 2015, 84). Menettelytapana sisällönanalyysi mahdollistaa dokumenttien analysoinnin systemaattisesti ja objektiivisesti. Tutkittavasta ilmiöstä pyritään muodostamaan kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysillä aineisto järjestetään johtopäätöksien tekoa varten, jotka työssä tulisi esittää mielekkäästi. Tässä analyysissä esitetään tekstin merkityksiä kuvaamalla dokumenttien sisältöjä sanallisoin keinoin. Analyysin tarkoituksena laadullisessa työssä on informaatioarvon lisääminen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–108.) Analysoinnin tarkoituksena on saada selkeä kuva tutkittavasta asiasta. Sisällön analyysillä kuvataan esimerkiksi haastattelujen sisältöä sanallisesti ja samalla siitä tunnistetaan ja etsitään eri

merkityksiä. Aineistoa pilkkotaan pienempiin osiin ja kootaan uudelleen ymmärrettäviksi kokonaisuuksiksi. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 137.)

Yleisessä analyysimallissa (kuvio 1) kuvataan laadullisen tutkimuksen yleinen malli. Ensimmäisen vaiheena siinä on aineiston kerääminen ja valmistelu. Se sisältää esimerkiksi haastatteluiden litteroinnin. Aineistoa pyritään seuraavaksi pelkistämään, jonka tarkoituksena on tiivistää ja selkeyttää aineistoa. Aineistosta pyritään löytämään ja tunnistamaan toistuvia rakenteita ja tulkita niitä. Kriittinen tarkastelu kuuluu kaikkiin analyysivaiheisiin. Kriittisen tarkastelun avulla parannetaan tulosten laatua ja luotettavuutta, sillä tarkastelulla tunnistetaan ja korjataan työn toteuttamista ja mahdollisia tuloksien vääristymiä ja virheitä. (Mts. 2014, 138.)

Kuvio 1. Laadullisen tutkimuksen analysoinnin yleinen malli (mukaellen Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 138.)

Luotettavuuden varmentaminen

Tutkimuksissa arvioidaan sen luotettavuutta, koska tutkimuksissa luotettavuus ja pätevyys saatujen tulosten kohdalla vaihtelevat. Lähtökohtaisesti tutkimuksissa pyritään kuitenkin virheettömyyteen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231). Tutkijan olisi näytettävä toteen, että tehdyt johtopäätökset ovat oikeita. Luotettavuusmittarit on kehitetty määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa (Kananen 2014, 145). Luotettavuutta käsiteltäessä käytetään metodikirjallisuudessa yleensä käsitteitä validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetti tarkoittaa, että on tutkittu oikeita asioita ja reliabiliteetti taas puolestaan tutkimustulosten toistettavuutta tai pysyvyyttä. Käsitteiden käyttöä laadullisessa tutkimuksessa on kritisoitu juuri siksi, että ne käsitteinä palvelevat määrällisen tutkimuksen tarpeita. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136).

Luotettavuuteen ja laatuun valmistaudutaan jo tutkimuksen alkuvaiheessa. Tarkoitus on varmistaa, että tulokset ovat luotettavia ja oikeita. (Kananen 2015 338, 342.) Luotettavuustarkastelussa huomioidaan tutkimusasetelman, toteutuksen ja tulosten osalta onko kaikki tehty oikein (Kananen 2014,146). Tutkija voi vaikuttaa oman työnsä luotettavuuteen kaikilla omilla vallinnoillaan, joita hän tutkimuksensa aikana tekee. Valinnat toki vaikuttavat suuresti myös tutkimuksen tuloksiin. (Kananen 2015, 338.)

Laadullisessa työssä tutkija päättää tutkimuksen kohteen, kysymykset, analysoinnin ja tulkinnan. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus perustuu tutkijan arviointiin ja näyttöön. Riittävällä dokumentoinnilla ja eri valintojen ja ratkaisujen perustelemisella tutkija voi lisätä laadullisen työn luotettavuutta. Luotettavuuskriteereinä käytössä ovat mm. seuraavat tekijät:

- vahvistettavuus
- arvioitavuus/ dokumentaatio
- tulkinnan riidattomuus
- luotettavuus (tutkitun kannalta)
- saturaatio (kylläntyminen).

(Kananen 2014, 150.)

Tutkijalla ja tutkimustilanteella voi olla vaikutusta tutkittaviin ja tämä tutkijan on hyvä työssään tiedostaa. Tieteellisesti käytetään termiä reaktiivisuus, jolloin tutkija

vaikuttaa tuloksiin ja saattaa vääristää niitä. Tieteellisessä työssä tätä tulisi välttää, mutta laadullisessa tutkimuksessa tutkimusinstrumenttina toimii itse tekijä, ja näin se on mahdotonta kokonaisuudessaan poistaa. Mahdolliset virheet voivat liittyä myös tehtyyn tulkintaan. Tutkijan näkemykset poikkeavat mahdollisesti tutkittavan näkemyksistä. (Kananen 2015, 339.)

Toimeksiantajan esittely

Toimeksiantaja tälle opinnäytetyölle oli Keski-Suomen munuais- ja maksayhdistys KEMUSI ry, joka on yksi Munuais- ja maksaliiton jäsenyhdistyksistä. Munuais- ja maksaliiton tehtävänä on tukea sairastuneita ja elinsiirron saaneita sekä heidän läheisiään. Sairastuneiden etuja valvotaan ja päätöksentekoon vaikutetaan kaikilla tasoilla. Liiton tehtävänä on jakaa luotettavaa tietoa sairauksista, elinluovutuksesta ja elinsiirroista. Tehtäviin kuuluu kuntoutuksen tukeminen, sopeutumisvalmennuskurssien järjestäminen sekä sosiaaliturvaneuvonta. Liittoon kuuluu 19 jäsenyhdistystä ja henkilöjäseniä on noin 6 000. (Munuais- ja maksaliitto 2014.)

Keski-Suomen munuais- ja maksayhdistys KEMUSI ry:llä on menossa 47 toimintavuosi, eli toiminta on alkanut jo vuonna 1970. Tällä hetkellä yhdistyksen jäsenmäärä on 320 henkilöä. Jäseninä yhdistyksessä on aikuis- ja lapsipotilaita, omaisia ja henkilöitä, joille munuais- ja maksapotilaiden ja elinsiirron saaneiden asiat ovat tärkeitä. Lähtökohtana toiminnalle on erilaisen tiedon jakaminen ja toimiminen tukena ja ymmärtäjänä sairastuneiden ja heidän läheisten selviytymisessä sairauden ja elämän eri vaiheissa. Lisäksi toiminnalla pyritään kannustamaan jäseniä täysipainoiseen elämään. Toiminnan yhtenä keinona on vertaistuki, jonka avulla autetaan vertaisia pitämään otteen normaalista päivittäisestä elämästä sairauden ja toipumisen aikana. Toiminnassa tehdään yhteistyötä alueen terveyskeskuksien ja sairaaloiden kanssa. Erilaisissa tapahtumissa ja virkistystoiminnassa jaetaan tietoa, elinluovutuskortteja ja muuta materiaalia. Jäsenten toiveita ja tarpeita täytetään parhaalla mahdollisella tavalla vapaaehtoistyön avulla. (Keski-Suomen munuais- ja maksayhdistys KEMUSI ry:n n.d.)

Aikaisemmat tutkimukset

Potilasjärjestöjen välisen yhteistyön kehittämistä ovat aikaisemmin tutkineet teema- haastattelulla Kapilo ja Savolainen (2012). Opinnäytetyössä toimeksiantajana oli Sa- lon seudun potilas- ja vammaisyhdistysten yhteistyöyhdistys SYTY ry. Tutkimuksessa haastateltiin kuutta SYTY ry:n jäsenyhdistystä. Tarkoituksena tutkimuksessa oli selvit- tää jäsenyhdistysten näkökulmasta yhteistyön mahdollisuuksia ja esteitä ja kehittää vapaaehtoisjärjestöjen yhteistyötä. Lähtökohtina yhteistyön kehittämiseksi ovat suh- tautuminen ja tarve yhteistyölle ja sille asetetut odotukset. Tutkimuksen mukaan yh- distyksissä on valmiutta yhteistyön tekemiseen ja kehittämiseen. Kehittäminen tulisi edetä pikkuhiljaa ja pienistä asioista. Toiminnassa tulisi huomioida jäsenistön kuule- minen ja toiveet. (Kapilo & Savolainen 2012, 25, 32, 68–70.)

Paloniemi (2015) on puolestaan tutkinut pro gradu- tutkielmassaan sosiaali- ja ter- veysalojen vapaaehtoisjärjestöjen asemaa, toimintaedellytyksiä ja tulevaisuutta Sei- näjoella. Tavoitteena oli kuvata toimintaedellytyksiä ja järjestöjen asemaa vapaaeh- toistoimijoiden näkökulmasta omissa järjestöissään. Vapaaehtoisjärjestöjen arvostus koettiin parantuneen ja järjestöjen työlle nähtiin olevan tarvetta. Arvostusta toivot- tiin kuitenkin enemmän julkisen sektorin puolelta. Vapaaehtoistoimijat ja heidän mo- nipuolinen osaaminen ovat toiminnan edellytys, mutta heistä koettiin olevan pulaa ja sitoutuminen toimintaan on muuttunut. Tulosten mukaan ihmisten hyvinvointia edis- tetään järjestötyön avulla monella eri tavalla. (Paloniemi 2015, 17, 30–34.)

Omassa laadullisessa tutkimuksessaan Johansson (2015) tutki Länsi-Uudenmaansy- dän yhdistyksen tuottamia palveluita, toimintaa ja niiden kehittämistä. Yhdistyksissä muutostarpeita koettiin erityisesti toiminnan painopisteissä. Toiminnan painopistettä haluttiin ennaltaehkäisevän työn suuntaan ja erityisesti lapsiin ja nuoriin. Henkilöre- sursseissa tarvittiin jäsenmäärän ja toimijoiden kasvua. Toisaalta resursseihin kaivat- tiin pysyvyyttä ja ikärakanteen muuttumista nuorempaan suuntaan. Johtopäätöksissä todettiin potilasjärjestöt merkittävinä hyvinvointipalveluiden tuottajien voimavarana, joten heidän ja julkisen sektorin yhteistyötä pitäisi lisätä. Jatkuvuuden kannalta tarvi- taan uusia nuorempia järjestötoimijoita ja uusia rahoitusmalleja. Eriarvoisuus eriko- koisten yhdistysten kesken on olemassa, koska taloudelliset edellytykset toimia ovat

riippuvaisia jäsenmäärästä. (Johansson 2015, 26–29.) Silvonon (2014, 5) on puolestaan omassa laadullisessa tutkimuksessaan käsitellyt vapaaehtoisten motivaatioon vaikuttavia seikkoja. Tavoitteenaan hänen työssään on järjestöjen kehittäminen ja vapaaehtoistoimijoiden osallisuuden vahvistaminen.

3 Yhdistystoiminta

Tässä luvussa käsitellään yhdistystä ja yhdistymisvapautta, joka on vahvistettu Suomen perustuslaissa. Lisäksi kerrotaan kansalaisyhteiskunnasta, kansalaistoiminnasta ja kolmannesta sektorista ja sen tehtävistä. Kappaleessa 3.3. käydään läpi järjestötoiminnan muutoksia toimintaympäristön muutosten myötä ja kappaleessa 3.4 toiminnan kehittämistä. Järjestökentällä tämä vaatii erityisesti tarkastelemaan järjestöjen toimintatapoja, toiminnan mitoittamista oikein ja ylläpitämään erityisesti perustehtäviä.

3.1 Yhdistys ja yhdistymisvapaus

Yhdistys

Yhdistys on vapaaehtoisesti ihmisten perustama yhteenliittymä, joka pyrkii tietyn yhteisen tavoitteen saavuttamiseen (Raninen, Raninen, Toni & Tornaesus 2007, 194). Sosiaali- ja terveysyhdistyksiä Suomessa arvioidaan tällä hetkellä olevan noin 10 000 ja näin ne muodostavat suurimman toimijajoukon (Peltosalmi, Eronen, Litmanen, Landén & Ruuskanen 2016, 26).

Paikallisyhdistyksiä tai paikallisesti toimivia säätiöitä SOSTE:n jäsenjärjestöillä on koko maan alueella n. 9 500, piiriyhdistyksiä n. 180 ja aluetoimistoja n. 80. Alla olevasta kuvioista (kuvio 2) nähdään, että toimialoista eniten jäsenyhdistyksiä on lapsi- ja perhetyön järjestöllä, eli n. 2 300 ja ikääntyneiden järjestöllä n. 1 800. Sairaudet ja vammaisjärjestöt ovat kolmantena monialajärjestöjen kanssa n. 1 600 jäsenyhdistyksellä. (Elinvoimaiset järjestöt.)

Kuvio 2. Suomen jäsenjärjestöjen jäsenyhdistysten kokonaismäärät (Elinvoimaiset järjestöt.)

Loimun (2010) mukaan Yhdistyksen tunnusmerkit ovat täyttyneet ja yhteenliittymää pidetään yhdistyksenä, kun siinä on vähintään kolme jäsentä. Lisäksi sillä tulee olla jokin aatteellinen tarkoitus ja toiminta, jota se harjoittaa, on tarkoitettu pysyväksi. Jäseninä yhdistyksessä voivat olla luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt. Jäseninä samassa yhdistyksessä voi olla ihmisiä ja erilaisia yhteisöjä. Aatteellisuudella voidaan laajasti ajateltuna tarkoittaa esimerkiksi jonkin aatesuunnan edistämistä, tietyn ryhmän etujen valvomista, hyväntekeväisyyttä, edunvalvontaa tai vaihtoehtoisesti palveluiden tuottamista jäsenille tai esimerkiksi toisille kolmannen sektorin toimijoille tai yhdessäolon mahdollisuuksien tarjoamista jäsenille. (Loimu 2010 23, 24.) Aatteellisen yhdistyksen tarkoitus ei ole tuottaa voittoa tai muuta taloudellista ansiota jäsenilleen (Tietoa tilastoista.)

Yhdistymisvapaus

Suomen perustuslaissa on vahvistettu Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksien periaate, jonka mukaan jokaisella ihmisellä on oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen (Loimu 2015, 11). Perustuslain 2 luvun 13 pykälässä on mainittu, että jokaisella on oikeus järjestää kokouksia ja mielenosoituksia ilman lupaa. Lisäksi jokaisella on yhdistymisvapaus. Siihen sisältyy, että jokainen voi perustaa, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua sen toimintaan ilman erillistä lupaa. (L 11.6.1999/731.)

Yhdistymislain (L26.5.1989/503) 1 luvun 1 pykälän mukaan yhdistyksen saa perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Tarkoitus ei saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen. (L 26.5.1989/503.) Rajoitteina yhdistyksen perustamiselle on, ettei se saa olla lain vastainen, eikä järjestetty sotilaalliseen tapaan. Rajoitteena on myös, että perustaessa ampumayhdistystä, siihen vaaditaan aluehallintoviraston lupa. (Loimu 2015, 12.)

3.2 Kansalaisyhteiskunta, kansalaistoiminta ja kolmas sektori

Yhteiskunta jaetaan yleisesti neljään eri sektoriin. Silloin puhutaan julkisesta sektorista, johon kuuluvat valtio ja kunnat. Toisena on yksityinen sektori eli yritykset. Lisäksi puhutaan kolmannesta ja neljännestä sektorista. Kolmanteen sektoriin kuuluvat järjestöt ja säätiöt. Neljäs sektori muodostuu perheistä ja sosiaalisista verkostoista. Kansalaisyhteiskunnan keskeinen osa on kansalais- ja järjestötoiminta. Kansalaisyhteiskunnassa toimintaa ja palveluja järjestävät kansalaiset. Omat lähtökohdat ja toiveet ovat toiminnan pohjana ja kansalaiset ovat sekä toimijoina että toiminnan kohteina. Omaehtoisuus ja aktiivisuus lähtevät omasta halusta osallistua, toimia, olla mukana ja saada sisältöä elämään. Motivoituminen tapahtuu kiinnostuksesta jotakin asiaa kohtaan. (Kohti aktiivista kansalaisuutta 2005, 20–24.)

Kansalaisyhteiskunnalla on monia eri merkityksiä kansalaisille. Kansalaisyhteiskunnassa ihmisillä on mahdollisuus kohdata, osallistua ja toimia eri tavoin. Toimintaa tehdään joko yhteisön ja/tai toimijoiden omaksi hyväksi. Kansalais- ja järjestötoiminnan sekä vapaan sivistystyön kautta tuotetaan kansalaisosaamista, joka täydentää kotona ja koulutuksella hankittua oppia kansalaisyhteiskunnassa. Kansalaisyhteiskunnan merkityksiä ovat

- toiminnallisuus
- osallistuminen ja liittyminen
- kansalaiseksi kasvaminen
- tuki ja välittäminen
- asiantuntijuus ja edunvalvonta
- vaikuttaminen
- identiteetin rakentaminen. (Kohti aktiivista kansalaisuutta 2005, 31.)

Aaro Harju (2003) määrittelee kansalaistoimintaa siten, että se on aktiivista toimintaa ihmisten taholta itsestä ulospäin, yhteiseksi hyväksi, yhdessä toimien. Määritelmän mukaan siinä käytetään omaa työpanosta, jolloin pelkkä osallistuminen esimerkiksi tapahtumaan ei täytä kansalaistoiminnan kriteerejä. Hän jatkaa, että jäsenmaksun tai jäsenenä oleminen ei myöskään ole aktiivista toimintaa, vaikka sillä osoitetaan tuki yhdistyksen toiminnan päämäärille. Toiminnan hyödyn tulee suuntautua pois itsestä tai lähipiiristä, johon kuuluu myös perhe ja työyhteisö. Hyödyn pitää kohdistua johonkin asiaan, tahoon tai ihmisiin suuntautuen itsestä poispäin. Kansalaistoimintaa tehdään yhdessä, ja silloin siinä tarvitaan useampi toimija, jotka toimivat yhteiseksi hyväksi omalla työpanoksella. Huomioitavaa on, ettei kaikki vapaaehtoistyö suuntaudu yhteiseksi hyväksi. Kansalaistoiminta ja vapaaehtoistyö eivät ole sama asia. Esimerkiksi voidaan ajatella, että erilaiset talkootyöt tai naapuriapu ovat vapaaehtoisavun ilmentymiä, mutta eivät täytä kansalaistoiminnan kriteerejä, vaan usein perustuvat tuttavuuteen. (Harju 2003, 10, 11.)

Vapaaehtoistyö järjestöissä ja yhdistyksissä on palkatonta, vapaasta tahdosta tapahtuvaa yleishyödyllistä toimintaa. Vapaaehtoistoiminta on sekä yksityisten että kolmannen sektorin yhdistysten harjoittamaa vapaaehtoista toimintaa, joka voi käytännössä olla esimerkiksi vertaistoimintaa tai keskinäistä apua. Yleishyödyllisyys määritellään voittoa tavoittelemattomaksi yhteisön toiminnaksi, joka toimii aatteellisesti ja siinä on mukana luottamushenkilöiden ja vapaaehtoisten työpanos. Yleishyödyllisessä toiminnassa voi olla mukana myös palkattua henkilökuntaa toiminnasta riippuen. (Raninen, Raninen, Toni & Tornaesus 2008, 194.)

Vapaaehtoistoimintaan osallistumalla ihmisillä on mahdollisuus esimerkiksi vapaaehtois- ja vertaistoiminnan kautta saada pysähdys- tai levähdyspaikka erilaisissa elämänvaiheissa ja -tilanteissa. Toisaalta yhteisöllisen osallisuuden ja vertaisten kautta voidaan lisätä hyvän elämän kokemusta tai ohjata elämää uusille urille. (Nylund, Yeung 2005, 15.) Valtaosa vapaaehtoistoiminnasta tehdään kansalaisjärjestöissä. Usein paikallistasolla tehtävä toiminta perustuu täysin vapaaehtoisuuteen. Suomalaisista noin kolmannes tekee vapaaehtoistyötä säännöllisesti käyttäen siihen keskimääräisesti 18 tuntia. Osallistujista valtaosa on keski-ikäisiä ja varttuneempia ja vähiten osallistuvat nuoret ja nuoret aikuiset. (Harju & Ruuskanen-Himma 2016, 53.)

Pessin ja Oravasaaren (2010) mukaan vapaaehtoistoimintaan osallistumiseen tärkeimmäksi syyksi mainittiin oma halu auttaa. Toisena motivoijana tuli oma kokemus ja vertaistuki. Omaan kokemukseen nousi esiin esimerkiksi sairaus. Kolmantena seikkana, joka vastauksissa oli toistunut usein, oli murros elämässä. Esimerkkinä tästä oli mainittu eläkkeelle jääminen. (Pessi & Oravasaari, 2010, 145.) Lisäksi vapaaehtoistoiminnassa mukana olemisen syynä tulee usein esiin yhdessäolo, toisten tapaaminen ja ystävyysuhteet. Osa toimijoista motivoi halu kehittää itseään ja samalla oppia uutta. Lasten hyvän harrastustoiminnan mahdollistaminen motivoi monia vanhempia vapaaehtoistoimintaan. Yleisimpiä vapaaehtoistyön esteitä ovat ajanpuute ja terveydelliset esteet osallistumiselle. Yhtenä syynä vapaaehtoistyöhön osallistumattomuudella on se, ettei kukaan ole kysynyt henkilöä vapaaehtoistoimintaan mukaan. (Harju & Ruuskanen- Himma 2016, 53, 54.)

Kolmas sektori

Kolmas sektori toimii yksityisen ja julkisen sektorin rinnalla. Kolmannessa sektorissa toimivat kansalaisten muodostamat yhdistykset, liikkeet, osuuskunnat ja säätiöt ja niissä jäsenyys perustuu vapaaehtoisuuteen. (Raninen, Raninen, Toni & Tornaesus 2008, 193.) Sosiaali- ja terveyssektorilla julkista valtaa Suomessa edustavat valtio ja kunnat. Vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa kutsutaan kolmanneksi sektoriksi. Perinteinen kolmas sektori eli järjestöt eivät tavoittele taloudellista voittoa, mutta niiden toiminnan tulee olla taloudellista ja tehokasta. (Välimäki, 2013, 89.) Harjun (2003) mukaan kolmannen sektorin toiminnassa on tyypillistä lisäksi yleishyödyllisyys, eettisyys, riippumattomuus, yhteisöllisyys, yksilöllinen valinnanvapaus, joustavuus ja solidaarisuus. Toiminnassa olevat järjestävät toimintaa sekä itselle että muille. (Harju 2003, 15, 16.)

Esa Iivosen (2005, 81) mukaan keskeisenä tehtävänä kansalaisjärjestöillä on koota yhteen ihmisiä, jotka tuntevat kokemansa asian yhteisesti tärkeäksi ja haluavat ajaa asiaa eteenpäin. Kansalaisjärjestöt tuovat kohderyhmänsä intressejä esiin ja edistävät niitä. Suomessa kansalaisjärjestöillä on suuri rooli ihmisten arjessa ja sen kautta osallisuuden, hyvinvoinnin ja sosiaalisen pääoman rakentamisessa. (Iivonen 2005, 81.) Myös Pullinen (2007, 35) tuo esiin kansalais- ja järjestötoiminnan perimmäisenä

tarkoituksena ihmisten hyvinvoinnin arjessa ja yhteiskunnan näkökulmasta sosiaalisesta pääomasta. Ihmisten hyvästä, toisten auttamisesta ja ihmisenä kasvamisesta nousevat kansalaistoiminnan arvot. (Pullinen 2007, 35.)

3.3 Järjestötoiminta muutoksessa

Anne Ilvosen (2005, 9) mukaan teknologisen kehittymisen ja yhteiskunnan muutosten myötä myös järjestötoiminnan muodot ja sisällöt ovat muuttumassa. Esimerkiksi muuttoliike maalta kaupunkeihin, väestön vanheneminen ja eläköityminen vaikuttaa julkisten palveluiden riittävyyteen tulevaisuudessa. Yhteiskunnalliset muutokset ja toisaalta kansalaisten vähentyneen kiinnostuksen poliittiseen toimintaan, ovat herättäneet pohtimaan aktiivisen kansalaisuuden ja kolmannen sektorin osuutta palvelutuotantoon. Paula Pajuniemi (2015) kirjoittaa pro gradu tutkielmassaan, kuinka järjestötyölle on yhteiskunnassa tilaus. Taloustilanne vaikuttaa julkiseen sektoriin ja se tarvitsee järjestösektoria täydentämään palvelua (Pajuniemi 2015, 22). Ilvonen (2005) toteaa, että aktiivisuus kansalaisissa syntyy vuorovaikutuksessa. Tekniikan myötä yksilölle tarjoutuu lisää vuorovaikutusmahdollisuuksia ja kanavia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Järjestötoiminnassa keskustelufoorumit ovat yksi toimintamuoto, joka mahdollistaa yksilön kuulumisen yhteisöön. Särkelä (2007) tuo esiin, että yhdistyksillä on jäsenistössään syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä, joten jäsenyys voi olla yhteisöön ja yhteiskuntaan merkittävä kiinnittymisen kanava (Särkelä 2007, 132).

Kuten työelämä, myös järjestötoiminta on projektisoitunut. Ilvonen (2005) toteaa, ettei pitkäjännitteinen järjestötoiminta herätä ihmisten kiinnostusta riittävästi. Toiminnan tulee vedota tunteisiin ja siihen on voitava sitoutua hetkeksi, mutta irrottautua toiminnasta heti kun siltä tuntuu. Järjestötoiminnan suunnittelu ja ohjaaminen vaativat panostusta, sillä ihmiset haluavat tehdä yksilöllisiä valintoja ja heidän halukkuus sitoutua jatkuvaan ja pitkään toimintaan vähenee. Järjestötoiminnassa kiinnostaviin projekteihin voi olla helppo saada uusia ihmisiä mukaan, mutta niiden päättyessä ihmiset eivät välttämättä jää järjestön varsinaiseen toimintaan mukaan. (Ilvonen 2005, 11–12.) Myös Paloniemi (2015) kirjoittaa tutkimuksen tuloksissa, kuinka järjestöjen ja vapaaehtoistyön jatkuvuus ja sitoutuminen koetaan haasteeksi? Tuloksissaan hän tuo esiin saman kertaluontoisuuden ja valinnan vapauden osallistua toimintaan.

Jäsenet haluavat tarkemmin valita mihin ja milloin toimintaan halutaan osallistua ja näin se usein jää kertaluontoiseksi. (Paloniemi 2015, 25.)

Pro gradu-tutkielmassaan Paloniemi (2015) kirjoittaa järjestöjen taloudellisen tilan vaikutuksesta toiminnan laajuuteen. Järjestön on hyvä tuntee eri rahoituskanavat ja mahdollisuudet hyvin. Kaupunkien ja kuntien toiminta-avustuksien väheneminen on haaste, vaikka usein hallitusohjelman mukaan yhdistys- ja vapaaehtoistoimintaa pitää tukea. (Paloniemi 2015, 26.)

Ilvosen (2005) mukaan rahoitusmahdollisuudet järjestöillä edistävät osaltaan projektisoitumista, sillä järjestöjen projektiluontoinen toiminta nähdään suotavana erityisesti EU:n myötä. Vaikka projekteissa on paljon hyvää, vaativat ne paljon hallinnointia ja suunnittelua. Samalla järjestöjen kehittäminen ja perustoimintojen ylläpitäminen jäävät usein pienen ryhmän vastuulle. Pitkäjännitteisen kehittämistyön resurssit pienenevät, sitoutuneet järjestötoimijat väsyvät ja uusien aktiivitoimijoiden saaminen toimintaan vaikeutuu. Järjestötoiminta kuitenkin antaa ihmisille vaikuttamismahdollisuuden yhteiskunnassa ja tukee aktiivista kansalaisuutta. Ilvonen (2005) toteaa, kuinka keskeinen kehittämistoiminnan tukipilari löytyy vapaasta sivistystyöstä eli järjestön koulutustoiminnasta. Järjestöt voivat antaa uusille jäsenille perus tiedot ja taidot järjestötoiminnasta ja aktivoita ja kehittää kauan toimineiden osaamista monipuolisella koulutuksella. Silloin voidaan kehittää järjestön toimintaa ja organisaatiota vastaamaan vaatimuksia ja edistää järjestön ajatusten tunnettuutta ja ideologiaa. (Ilvonen 2005, 12- 13.)

Kiukas (2016) kirjoittaa viimeisimmässä Järjestöbarometrissä (2016), kuinka sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaympäristö on muutoksessa. Raha-automaattiyhdistys, joka on yhdistysten perustama ja rahoittaa niiden toimintaa, on vuoden alussa yhdistynyt muiden rahapeliyhteisöjen kanssa. Vaikka nykyisen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen, STEA:n (ent. RAY) avustusmaailma ei ole toistaiseksi muuttunut, tulevaisuudessa siihen saattaa olla tiedossa muutoksia. Tämä aiheuttaa järjestöille tiettyä epävarmuutta. (Kiukas 2016, 6.)

Toisena huolena hän mainitsee sote-uudistuksen. Palvelutuotannossa perinteiset kuntakumppanuudet ja sairaanhoitopiirit häviävät. Tulevaisuudessa kunnat vastaavat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, mutta tarvittavaa tietoa ei välttämättä ole,

Kiukas (2016) jatkaa. Tilaus hyvinvointikunnalle on olemassa ja järjestöillä on tulevaisuudessa tärkeä rooli asukkaiden edustajana ja kunnan yhteistyökumppanina. (Mts. 2016, 6.) Järjestöillä on tärkeä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä Suomessa. Yhteistyön, jota järjestöjen ja kuntien välillä on, koetaan lisäävän tukevaa toimintaa, palvelua ja hyvinvointia ihmisille ja asukkaille. Järjestö-kuntayhteistyö täydentää palvelujärjestelmää esimerkiksi tiedon ja vapaaehtoisella avun tarjoamisella. Kuitenkaan se ei korvaa julkisia palveluita. (Karttunen, Kettunen & Piirainen 2013, 45, 46.)

Viimeisimmässä Järjestöbarometrissä (2016) tuotiin ilmi, kuinka järjestöjen asema tulisi tulevaisuudessakin turvata avun, tuen ja palvelujen tuottajina. Järjestöissä voidaan tuoda kansalaisten ja palveluiden käyttäjien ääni uudistuksiin. Lisäksi järjestöt toimivat ihmisten hyvinvoinnin edistäjinä ja turvaajina. Resursseja tarvitaan yhteistyön organisointiin maakunnissa. Erilaisten neuvottelukuntien avulla voidaan edistää sekä järjestöjen välistä yhteistyötä että myös yhteistyötä järjestöjen ja julkisen sektorin välillä. Apu jota järjestöt järjestävät ovat matalan kynnyksen apua, joka sijoittuu vapaaehtoistoiminnan ja palveluntuotannon välimaastoon. Sen monimuotoisuus ja olemassaolo olisi tunnistettava. Toiminnan jatkuvuus olisi myös turvattava. (Peltosalmi, Eronen, Litmanen, Landén & Ruuskanen 2016, 189.)

3.4 Toiminnan kehittäminen muutosten myötä

Nykyisin erilainen toiminnan kehittäminen liittyy kaikenlaiseen toimintaan. Kehittäminen saattaa kohdistua liikeideaan, toimenkuviin tai tehtäviin. Yritysten, mutta myös erilaisten organisaatioiden kehittämisessä voidaan luoda uusia toimintatapoja tai menetelmiä ympäristön tai omien tarpeiden mukaan. Toisaalta kehittäminen saattaa liittyä tuotteen tai palveluiden kehittämiseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 11.)

Muutokset toimintaympäristössä tuovat mukanaan uusia haasteita mutta myös mahdollisuuksia toiminnalle niin yrityksissä kuin erilaisissa yhteisöissä. Mukan pysyminen vaatii uudistumiskykyä ja ketteryyttä. Erityisesti yritysmaailmassa innovatiivisuus nähdään merkittävänä kilpailutekijänä. Ketteryyttä vaaditaan erityisesti muutoksien

nopeuden vuoksi. Menestymisen takuuna on, että toimijoiden pitäisi pystyä arvioimaan toteutunutta, mutta myös tulevaisuuden kehityssuuntia ja toimimaan pitkällä tähtäyksellä juuri tulevaisuutta ajatellen. Muutostarpeita tuo mukanaan myös digitalisoituva, verkostoituva ja globalisoituva toimintaympäristö. Toiminta perustuu tietoon ja hallintaan niin yrityksissä kuin koko yhteiskunnassa. Tiedon suuri ja lisääntyvä määrä aiheuttaa omat haasteet ja toimijoiden on kyettävä paremmin hyödyntämään olennainen ja omia tarpeita palveleva tieto. (Mts. 12, 13.)

Järjestötoiminnan kehittämisessä on tarkasteltava järjestön toimintatapoja. Vanhat käytänteet eivät välttämättä innosta ja saattavat jopa karkottaa erityisesti nuorempia toimijoita luottamus- ja vastuutehtävistä. Ydinryhmä kansalaisjärjestöjen hallinnossa ja vapaaehtoistoiminnassa on suurten ikäluokkien edustajia ja uusia voimia tarvitaan yhdistysten toimintaan. Koulutustason, elintason nousu ja vapaa-ajan vieton lisääntyneet mahdollisuudet lisäävät järjestöjen toiminnan muuttamista siten, että niihin halutaan ja ollaan valmiita osallistumaan. Vaikka vapaaehtoistyöhön ja toimintaan löytyisi tekijöitä, on puheenjohtajan, sihteerin tai rahastonhoitajan tehtäviin vaikeaa saada tekijöitä. Hallinnollisia tehtäviä tulisi rationalisoida. Kokouksia ja paperitöitä tulisi minimoida. (Harju & Ruuskanen-Himma 2016, 155.)

Järjestöissä toiminta on mitoitettava oikein ja keskityttävä perustehtäviin. Lähtökohdiana on kuitenkin vapaaehtoisuus, oma halu antaa panoksensa itselle merkittävän asian hyväksi ja kuulua yhteisöön. Toiminnan järjestössä on oltava henkisesti palkitsevaa ja siinä on oltava mukana toiminnan ilo. Työelämän esimerkki vaikuttaa moniin järjestöihin ja saattaa ajaa ne tavoittelemaan liian suuria suorituksia omassa toiminnassaan. Järjestö voi jopa ottaa liian suuria taloudellisia riskejä. Toimintaa on rajoitettava resurssien mukaan huomioiden henkilöresurssit ja rahoitus. Yhdistysten kehittämistyö kohdistetaan syihin, ei seurauksiin. Toiminnassa yhdistyksen jäsenet voivat vahvistaa ammattihenkilöiden tekemistä esimerkiksi hankkeissa. Avustusten saantimielessä yhdistyksen tulee suhtautua hankkeisiin ja projekteihin harkiten, sillä ne voivat olla usein työläitä hallinnollisesti. (Harju & Ruuskanen-Himma 2016, 158- 160.)

Nykyisin palveluissa tuodaan esiin toimiminen lähellä asiakasta ja palveluilla pyritään löytämään ratkaisut asiakkaan ongelmaan. Asiakkaan asema on keskeinen palveluinnovaatioissa. Kehityksellä ja uudistamisella pyritään tuottamaan hyötyä asiakkaalle

unohtamatta kuitenkin itse palvelun tarjoajaa. Tärkeä ja keskeinen rooli uusien innovaatioiden syntymisessä on paikallisella toiminta- alueella. Erityisesti lähiympäristölle, mutta myös koko yhteiskunnalle luodaan vaurautta erilaisilla tiedon ja osaamisen keskittymillä. Alueiden kehittämiseen voidaan vaikuttaa yhteistyöllä. Erilaiset verkostot ja niiden yhteenliittymät muodostavat toimivia ja innovatiivisia alueita. Kokonaisuutteen kuuluvat yritysten lisäksi alueella toimivat korkeakoulut, yliopistot, tutkimuslaitokset ja tekniikka ja -osaamiskeskukset. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 14.)

Kehittämistyön avulla on mahdollisuus parantaa suunnitelmallisuutta, järjestelmällisyyttä, itsenäistä ajattelua ja kriittisyyttä. Samalla saadaan uusia valmiuksia tiedon hankintaan ja arvioimiseen. Samoin omat ongelmanratkaisu-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot kehittyvät. Lisäksi rohkaistuminen asioihin tarttumiseen ja vastuullisesti loppuun saattamiseen kasvaa. Työelämän kehittämisessä keskeinen tavoite nykyisin on asiantuntijuuden jakaminen, uuden ja erilaisen tiedon siirtäminen osaksi työyhteisöjen ja ammatillisten verkostojen toimintaa. Työelämästä käsin rakentuva kehittäminen vaatii edistyäkseen kumppanuutta, vastuullista yhdessä toimimista ja tekemistä. (Mts. 14, 15.)

4 Yhteistyö

Luvussa 4 käydään läpi yhteistyötä, joka on ollut keskeinen ominaisuus kehityksemme kannalta. Lisäksi luvussa perehdytään järjestöjen väliseen yhteistyöhön. Viimeisessä kappaleessa 4.3. tarkastellaan yhteistyön edellytyksiä yhdistysten välillä. Perusedellytys yhteistyölle on yhteinen tarve ja tavoite.

4.1 Yhteistyö ja vuorovaikutus

Yhteistyön tekemisen taito on ollut ihmiskunnan evoluution kannalta tärkeä ja keskeinen ominaisuus kehityksemme aikana. Yhteistyöllä on voitu ratkaista ongelmia ja voitettu vihollisia. Yhteisen tavoitteen huomaaminen on kuitenkin vaikeutunut kehityneessä ja eriytyneessä maailmassa. Oma kokemus ja koulutus hahmottavat maailmaamme ja näkökulma voi olla suppea, eikä yhteistyön tarve tule selkeästi esille. Pyr-

kimys yhteistyössä on tunnistaa yhteinen tavoite ja saavuttaa se onnistuneesti ja tehokkaasti. Yhteistyössä korostuvat vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet. Toimivan ja sujuvan yhteistyö avulla voidaan saada palkitseva kokemuksia. (Isoherranen, Rekola, Nurminen 2008, 26.)

Väitöskirjassaan (2012) Annaleena Aira tuo myös esiin, kuinka yhteistyö edellyttää yhteistä tavoitetta ja siksi pelkkää yhdessä tekemistä ei voida pitää yhteistyönä. Tavoite yhteistyöllä voi olla esimerkiksi ongelman ratkaiseminen tai uuden luominen. Yhteistyö vaatii osapuoliltaan aktiivista osallistumista. Panos voi olla erilainen eri osapuolilta, mutta yhteistyö edellyttää jokaisen panosta. Ihmisten välinen vuorovaikutus on osa yhteistyötä. Osapuolet voivat joissakin tapauksissa työskennellä erillään, ilman vuorovaikutusta kaikkien jäsenten kanssa, mutta kuitenkin yhteisen tavoitteen eteen. Kommunikointi voi tapahtua vain yhden, esimerkiksi järjestösuunnittelijan kanssa. Tämä voidaan kuitenkin mieltää yhteistyöksi. (Aira 2012, 45, 46.)

Yhteistyötä voidaan tehdä monella eri tasolla. Vaativassa yhteistyössä tärkeinä seikkoina ovat yhteinen kieli ja käsitteet. Vuorovaikutustaidot ja vuorovaikutukseen liittyvät säännöt tulevat monimutkaisessa yhteistyössä entistä tärkeimmiksi. Kilpailua ja yhteistyötä saatetaan usein pitää vastakkaisina toiminta-ajatuksina. Tässä merkityksessä vastakkainen toiminta-ajatus on kuitenkin haluttomuus yhteistyöhön. Ihmisillä on olemassa perusvalmiudet sosiaalisissa taidoissa. Kuitenkin vuorovaikutusosaamisen kehittämiseen ja ylläpitämiseen tarvitaan erilaisia ihmisiä, malleja ja omaa motivaatiota. (Isoherranen, ym. 2008, 27.)

Dunderfelt (2012) vertaa vuorovaikutuksen kehittämistä siemenen kylvämiseen uuteen maahan. Suurikin puu lähtee kasvuun pienistä versoista tarviton kastelua ja rikkaruohojen kitkemistä ja ajan kuluessa se kasvaa ja kukoistaa (Dunderfelt 2012, 27). Ongelmat, joka johtuvat ihmissuhteista, ei voida kokonaan poistaa tai ratkaista. Vuorovaikutustilanteissa voidaan toimia rakentavasti. Tällä tavoin syntyy uusia ideoita ja yhteistyömahdollisuuksia ja ihmisten välinen ymmärrys kehittyy. (Mts. 59.)

Sosiaali- ja terveysalan työyhteisöissä tarvitaan kehittyneitä yhteistyömalleja. Nykyään tekniikka mahdollistaa uudenlaisien verkostojen ja yhteyksien luomisen. Yhteistyöllä eri asiantuntijat voivat kohdata esimerkiksi asiakkaan hoitopolulla kokonaisu-

tena. Yhteistyötä tekemällä voidaan toimia taloudellisesti järkevällä ja tehokkaalla tavalla. Samalla saadaan poistettua pirstaleista, päällekkäistä ja ristiriitaista toimintaa. Eri asiantuntijoista ja organisaatioista muodostuvaa asiakaslähtöistä yhteistyötä kutsutaan moniammatilliseksi yhteistyöksi. (Isoherranen, ym. 2008, 28, 29.)

Harju ja Ruuskanen-Himma (2016, 108) toteavat järjestöjen jäsenten ja luottamushenkilöiden omaavan paljon osaamista jota ei hyödynnetä. Käyttämättä jäänyttä potentiaalia pitäisi saada käyttöön yhteisen tekemisen avulla. Monissa järjestöissä on läsnä vastakkainasettelua. Se puolestaan kuluttaa paljon järjestöjen energiaa ja voimavaroja. Teoilla, jotka koetaan toimintaa eteenpäin vieviksi, voidaan vaikuttaa ilmapiiiriin. Kun keskitytään hyvään ja pidetään yllä rakentavaa ja positiivista henkeä voidaan vähentää mahdollista vastakkainasettelu ajattelua ja negaatiota. (Harju, & Ruuskanen-Himma 2016, 108.)

4.2 Järjestöjen välinen yhteistyö

Järjestöillä on toiminnassaan erilaisia yhteistyökumppaneita. Paloniemi (2015, 27) kirjoittaa Pro gradussaan kuinka tutkittavien järjestöjen edustajat kertoivat järjestöjen yhteistyön liittyvän julkisen, yksityisen ja järjestösektorin kanssa tehtävään yhteistyöhön. Yhteistyötä tehtiin tutkimuksen mukaan eniten sairaanhoitopiirin, oppilaitosten ja toisten järjestöjen kanssa. Tutkimuksessa nousi esiin, että Järjestötalon, jossa järjestöt toimivat, toiminta koettiin yhteistyötä edistävänä tekijänä. Verkostoituminen ja yhteistyö koetaan tärkeäksi, koska sen avulla saadaan lisää näkyvyyttä, vaikuttavuutta ja merkitystä toiminnalle. Yhteistyöllä saataisiin myös tiedon lisääntymistä. Samalla sen koettiin parantavan järjestöjen toiminnan arvostusta. (Paloniemi 2015, 27.) Järjestöjen keskinäinen yhteistyö tuottaa iloa järjestöissä toimiville vapaaehtoisille ja vahvistaa heitä parantaen samalla osaamistaan ja vaikutusmahdollisuuksia (Karttunen, ym. 2013, 62).

Pehkosen (2015, 45) mukaan yhteistyö paikallisten yhdistysten välillä painottuu tapahtumajärjestämiseen. Yhdistysten välillä, erityisesti pienemmillä paikkakunnilla, on kilpailua resursseista, aktiivisista toimijoista, tapahtumien osallistujista ja toimitiloista. Kysymys ei kuitenkaan ole pelkästä resurssikilpailusta, vaan taustalla on myös

asenteet, toimintatapojen erot ja perinteet. Asenteiden muutoksella ja näkemällä yhteistyön edut yhdistystyöstä saadaan kuitenkin vaikuttavampaa ja sitä voidaan uudistaa. Toisilta voidaan oppia toimintaan uusia toimivia tapoja tehdä asioita. (Pehkonen 2015, 45.)

Samoin Paloniemen (2015, 27) mukaan toiminnan laatuun ja laajuuteen voidaan yhteistyöllä vaikuttaa positiivisesti. Toisaalta sillä voidaan korvata rahoituksen puutetta, mutta myös säästää resursseja. Yhteistyöllä voitiin saada vertaistukea, oppia uutta ja saada uusia ideoita omaan toimintaan. Uusien ideoiden toteuttaminen yhdessä on helpompaa. Järjestöjen näkyvyyttä myös päättäjien suuntaan voidaan lisätä yhteistyön avulla. Tekemiensä haastattelujen perusteella hän tuo esiin kuinka järjestötoimijoita on helpompi aktivoida eri projekteihin mukaan, kun mukana on useita järjestöjä. (Paloniemi 2015, 27.)

4.3 Yhteistyön edellytyksiä yhdistysten välillä

Perusedellytys yhteistyölle on yhteinen tavoite ja tarve. Se, mikä tavoitteeksi muodostuu, lähtee jäsenten tarpeista. Järjestön on tunnettava oma perustehtävä ja toiminta. Kun yhteistyön organisaatiot ovat toiminnassaan saman asian äärellä, tavoitteiden ja yhteistyömahdollisuuksien löytyminen on helpompaa. Usein, jos toimintaa ei nähdä riittävän laaja-alaisesti, voi se heikentää ja vaikeuttaa yhteistyömahdollisuuksia. Yhteisiä toimintatapoja tai tavoitteita ei löydetä. Onnistunut yhteistyö tarvitsee aktiivisia, yhteistyöhaluisia henkilöitä, jotka ovat valmiita sitoutumaan toimintaan. (Karttunen, ym. 2013, 50.)

Keskeisiä edellytyksiä yhteistyölle tavoitteiden ja tarpeiden lisäksi ovat yhteistyön perinteet, halukkuus yhteistyölle toimijoiden kesken ja yhteistyörakenteet (Karttunen, ym. 2013, 50). Yhteistyö voi olla jo yhdistysten toimintakulttuuria, jolla on pitkät perinteet. Yhteistyö voi silloin perustua vahvaan luottamukseen toimijoiden kesken ja yhteistyön tekeminen on helpompaa. Toisinaan yhteistyö voi syntyä, kun toimijat, joilla on halu tehdä yhteistyötä kohtaavat. Halukkuus yhteistyöstä perustuu henkilöiden ominaisuuksiin ja asenteisiin yhteistyötä kohtaan. Yhteistyötä voidaan kuitenkin pitää enemmän henkilöiden välisenä kuin yhdistysten tai organisaatioiden välisenä.

Yhteistyö voi muuttua tai loppua nopeasti näiden henkilöiden vaihtuessa tai lopettaessaan oman toiminnan yhdistyksessä. Yhteistyö ei saisi rakentua vain tietyn tai muutamien henkilöiden varaan. Yhteistyön tulee olla koko järjestön toimintaa ja toimintatapaa, koskien kaikkia järjestön toimijoita. (Karttunen, ym. 2013, 47, 48.)

Yhteistyölle ja sen syntymiselle ovat tärkeitä rakenteet. Ne ovat pysyviä yhteenliittymiä omine tehtävineen ja sääntöineen. Eri toimijoita voidaan saattaa yhteen rakenteiden avulla ja saada heidät tutustumaan ja keskustelemaan. Tarkoituksena on tällöin löytää uusia yhteistyökumppaneita ja yhteistyötapoja. Rakenteet eivät yksinään takaa toimivaa yhteistyötä, vaan edelleen tarvitaan yhteistyöhalukkuutta henkilöiden kesken ja yhteinen tavoite. Rakenteiden avulla voidaan tukea yhteistyön syntymistä, tekemistä ja jatkuvuutta. Onnistuakseen yhteistyö on koettava merkitykselliseksi ja positiiviseksi toiminnaksi. (Karttunen, ym. 2013, 48.)

5 Tutkimuksen toteutus ja tulokset

Luvussa käydään tutkimuksen toteutuksesta haastattelujen tekeminen, litterointi ja analyysi. Tuloksissa käydään läpi lyhyesti tutkimukseen osallistuneet yhdistykset ja toiminaan haasteet. Lisäksi tuloksissa tarkastellaan tämän hetkistä yhteistyötä, yhteistyökumppaneita, -muotoja. Lisäksi tuloksissa käydään läpi yhteistyössä koettuja hyötyjä, esteitä ja haasteita. Viimeisessä kappaleessa paneudutaan toiminnan ja yhteistyön kehittämiseen.

5.1 Tutkimuksen toteutus

Haastattelun toteutus opinnäytetyössä

Opinnäytetyön haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna. Haastattelu päätettiin tehdä kaikille viiden paikallisyhdistyksen puheenjohtajille, sillä näin saatiin kartoitettua koko Itä-Suomen alueen paikallisjärjestöjen toiminta tasapuolisesti. Ensimmäinen yhteydenotto haastateltaviin toteutettiin sähköpostitse (liite 1) syyskuun 2016 loppussa. Viestissä esiteltiin opinnäytetyön aihe ja haastattelun toteutusta ja nauhoittamista. Samalla kysyttiin suostumusta opinnäytetyön haastatteluun. Seuraava sähköposti lähetettiin 7.10. ja siinä lähetettiin haastatteluun suostumus kaavake ja haastattelun teemat (liite 2 ja 3). Puheenjohtajat saivat teemat etukäteen, jotta pystyivät

valmistautumaan haastatteluun. Allekirjoitukset sopimukseen sain 10.10., kun tapasin puheenjohtajat Kuopiossa järjestetyillä Itä-Suomen aluepalaveripäivillä. Ainoastaan Pohjois-Karjalan puheenjohtaja ei voinut osallistua päiville ja hänen lopullinen suostumus varmistui Joensuun aluepäivillä 11.–12.11. Haastatteluajat sovittiin myöhemmin puhelimitse ja Skypen välityksellä. Haastattelujen teemat johdettiin teoriasta. Runko pyrittiin tekemään hyvin ja haastattelijan versioon lisättiin apukysymyksiä, joilla haastattelun teemoja voitiin syventää. Haastattelut toteutettiin vuoden 2016 lopussa ja 2017 alussa. Haastatteluista kolme tehtiin Skype-puheluiden kautta, ja ne nauhoitettiin MP3 Skype recorder 4.29:n avulla. Kaksi haastattelua tehtiin henkilökohtaisesti tapaamalla puheenjohtajat. Nämä haastattelut nauhoitettiin iPhone 5S-älypuhelimella. Haastattelut kestivät 45 minuutista reiluun tuntiin.

Haastattelujen litterointi opinnäytetyössä

Kaikki haastattelut nauhoitettiin, kuten tässä työssä aiemmin kuvattiin kohdassa haastattelun toteutus opinnäytetyössä. Nauhoitteista haastattelut litteroitiin ja niihin voitiin palata uudelleen analysointi vaiheessa. Kaikki haastattelut litteroitiin yleiskielellisesti puheen mukaan, jotta puheen sisältö saatiin säilytettyä. Litteroitua tekstiä niistä kertyi kaikkiaan 40 sivua. Tekstin fonttina oli Calibri ja fonttikokona 11. Riviväli tekstillä oli 1,5. Yleiskielellisesti kirjoitetut haastattelut lähetettiin puheenjohtajille sähköpostitse luettavaksi ja kommentoitavaksi. Näin voitiin varmistaa, että kaikki seikat haastattelusta oli huomioitu litteroidussa tekstissä. Haastateltavilla annettiin mahdollisuus lisätä tai korjata mahdollisia puutteita tai virheitä haastatteluista. Tekstimuotoon muutetut haastattelut hyväksyttiin puheenjohtajien osalta.

Taukokossa 1 näkyvät haastattelun toteutustapa, ajankohta, kesto ja nauhoitus. Lisäksi taulukkoon on merkitty litteroitujen tekstien sivumäärät. Haastattelut merkittiin pienillä kirjaimilla niiden tekemisjärjestyksen mukaan. Skypen välityksellä tehdyissä haastatteluissa tuli yhteyksien takia katkoksia, mutta kokonaisuutena haastattelut onnistuivat kuitenkin hyvin.

Taulukko 1. Haastattelujen tiedot

Haastattelu	Tapa	Aika	Kesto	Nauhoitus	Litteroidun tekstin sivumäärä
Haastattelu a	Skype	18.12.2016	0:40:00	MP3 Skype recorder 4.29	6
Haastattelu b	henkilökohtainen tapaaminen	15.12.2016	1:40:00	iPhone 5S	9
Haastattelu c	Skype	19.12.2016	1:43:00	MP3 Skype recorder 4.29	9
Haastattelu d	Skype	5.1.2017	1:10:00	MP3 Skype recorder 4.29	8
Haastattelu e	henkilökohtainen tapaaminen	24.1.2017	1:20:00	iPhone 5S	8

Analyysi opinnäytetyössä

Haastattelujen aineistot analysoitiin laadullista sisällönanalyysiä soveltaen. Aineistot luettiin useaan kertaan ja niitä tiivistettiin teemojen mukaisiin ryhmiin. Nämä kerättiin taulukkoon omiin ryhmiin kunkin haastattelun osalta. Aineistossa ei kiinnitetty huomiota niinkään lukumääriin vaan haastattelujen ja niistä saatujen tekstien sisältöihin. Kutakin haastattelun tulosta käsiteltiin kokonaisuutena, jotta saataisiin kokonaiskuva toiminnan haasteista, yhteistyöstä ja siihen liittyvistä tutkimuskysymysten aihepiireistä. Tuloksia käsitellään kokonaisuutena, joten vastauksia ei ole eritelty yhdistyskohtaisesti. Kuitenkin joitakin erityiskohtia on nostettu esiin eri haastatteluista.

5.2 Yhdistysten taustaa ja toiminnan haasteita

Tutkimukseen valittiin Itä-Suomen alueella toimivat Munuais- ja maksaliiton paikallisjärjestöt. Kaikki paikallisjärjestöt toimivat vapaaehtoistoimijoiden varassa, eikä yhdistyksillä ole palkattua henkilökuntaa. Perustoiminta kaikilla yhdistyksillä on samanlainen ja noudattaa liiton strategiaa paikallisella tasolla. Yhdistyksistä ainoastaan yhdellä on vuokrattu toimistotila. Toimistohuone on vuokrattu yhdessä toisen järjestön

kanssa. Yhdistykset käyttävät kokoontumistiloina paikallisten järjestöalojen, kyläyhdistyksien ja opintotukikeskuksen tiloja. Toisinaan kokoontumisissa voidaan hyödyntää paikallisten yrittäjien kuten ravintoloiden ja kahviloiden tiloja.

Taulukossa 2 näkyvät tutkimukseen osallistuneet yhdistykset, niiden perustamisvuosi, jäsenmäärä, puheenjohtaja ja yhdistyksen kotipaikka. Näistä yhdistyksistä ensimmäisenä on perustettu Keski-Suomen yhdistys vuonna 1970. Nuorin, Itä-Suomen alueella toimivista yhdistyksistä on Etelä-Savon yhdistys. Yhdistys on perustettu vuonna 1981. Suurin alueen paikallisyhdistyksistä on Pohjois-Savon paikallisyhdistys, jolla on 351 jäsentä ja kotipaikkanaan Kuopio. Pienin paikallisyhdistys on Mikkelissä toimiva Etelä-Savon paikallisyhdistys, jolla jäsenmäärä on 125.

Taulukko 2. Tutkimukseen osallistuneiden paikallisyhdistysten perustiedot

Yhdistys	Perustettu	Jäsenmäärä	Puheenjohtaja	Koti paikka
Etelä-Savon munuais- ja maksayhdistys ry	1981	125	Anne-Mari Tarvonen	Mikkeli
Itä-Savon munuais- ja maksayhdistys ry	1978	142	Niina Paappanen	Savonlinna
Keski-Suomen munuais- ja maksayhdistys KEMUSI ry	1970	318	Maija Piitulainen	Jyväskylä
Pohjois-Karjalan munuais- ja maksayhdistys ry	1971	170	Hannu Parviainen	Joensuu
Pohjois-Savon munuais- ja maksayhdistys ry	1973	351	Sirpa Parviainen	Kuopio

Haasteena yhdistysten tämänhetkisessä toiminnassa koettiin laajat toiminta-alueet. Toiminta koetaan painottuvan alueiden kaupunkeihin ja osa alueista jää toiminnassa eriarvoiseen asemaan. Jäsenistöä on vaikeaa tavoittaa ja samalla sen aktivoiminen ja tukeminen vaikeutuvat Kerhotoimintaa halutaan kehittää, mutta resurssien vähyyden vuoksi se koetaan haasteelliseksi. Toimiakseen kerhotoiminnalle tarvittaisiin aktiiviset vetäjät paikallisesti omasta jäsenistöstä. Järjestöissä ikärakenne on melko vanhaa, joten nuorien mukaan saaminen koetaan haasteeksi myös toiminnan jatkuvuuden kannalta.

Yhdistykseen tarvitaan uusia jäseniä lisää, sillä esimerkiksi rahoitusten ja avustusten saaminen myös liittotasolla on suoraan riippuvainen jäsenmäärästä. Uusien jäsenten myötä yhdistykset toivovat saavansa lisää aktiivitoimijoita ja osallistujia tapahtumiin. Haastattelussa nousi esiin, kuinka usein järjestötoiminta koetaan liian byrokraattiseksi, mikä omalta osaltaan vaikeuttaa toimintaan sitoutumista. Vapaaehtoistyön tulisi olla mahdollisimman helppoa ja mukavaa. Oma haasteensa on jäsenistön osaamisen kartoittaminen ja sen hyödyntäminen yhdistystoiminnassa. Toiminta haluttaisiin saada sellaiseksi, että yhdistykset pystyisivät tarjoamaan saman asiantuntijuuden sekä munuais- että maksapotilaille ja heidän läheisilleen. Sosiaalisen median ja tietotekniikan tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen on tosissaan yhdistyksissä vähäisempää, joten sitä tulisi kehittää edelleen. Haastattelussa tuli esiin, että on tärkeää muistaa suhteuttaa oma toiminta resursseihin, jotka yhdistyksellä on käytettävissä.

5.3 Yhteistyö tällä hetkellä

Yhteistyökumppaneita

Kaikissa yhdistyksissä tehdään yhteistyötä ainakin jollakin tasolla. Yleisesti yhteistyöhön suhtaudutaan positiivisesti, se koetaan tärkeäksi ja sitä halutaan kehittää. Kuitenkin yhdessä haastattelussa kävi ilmi, että kaikki yhteistyö ei välttämättä ole hedelmällistä ja silloin kannattaa miettiä, onko sitä kannattavaa jatkaa tai kehittää. Yhteistyökumppaneina yhdistyksillä on toiset potilasyhdistykset. Haastatteluissa mainittiin esimerkiksi diabetes-, osteoporoosi-, selkä- ja reumayhdistykset. Lisäksi yhteistyötä tehtiin näkövammaisten ja mielenterveysseuran kanssa. Muita yhteistyökumppaneita yhdistyksistä oli epilepsia-, parkinson-, allergia- ja astmayhdistys. Toisten munuais- ja maksayhdistysten kanssa yhteistyö oli vähäistä, mutta sitä kaivattiin lisää.

Yhteistyökumppaneiksi mainittiin myös pankit ja apteekit. Apteekit ovat osallistuneet esimerkiksi jäsenkirjeiden postitukseen. Yhteistyötä on ammattioppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen kanssa, vaikka se on vielä melko vähäistä. Oppilaitosten kanssa yhteistyö painottui lähinnä kokemustoimija toimintaan. Yhdistyksillä on jäsenissään koulutettuja kokemustoimijoita, jotka voivat oman kokemuksen kautta jakaa tietoa esimerkiksi sairauden vaikutuksesta elämään tai muuta kokemustietoa esimerkiksi

sosiaali- ja terveysalan opetuksessa. Yhteistyötä tehdään ja toteutetaan vapaaehtoistoiminnan keskuksien ja erilaisten järjestöalojen kuten esimerkiksi Esteryn (Mikkeli), Mataran (Jyväskylä), Neuvokkaan (Pieksämäki) ja Tukipilarin (Kuopio) kanssa. Näillä toimijoilla on suuri merkitys yhteistyön tekemisessä.

Sairaaloiden ja terveyskeskusten kanssa tehtävä yhteistyö vaihteli alueiden välillä. Toisilla yhteistyö oli säännöllisempää ja se sujui melko hyvin ja saumattomasti. Kuitenkin toisissa yhdistyksissä koettiin, että esimerkiksi dialyysiosaston tai poliklinikan kanssa yhteistyötä ei juurikaan ollut. Yhteistyötä tehtiin vähäisesti myös seurakuntien, kaupunkien ja kuntien kanssa. Lisäksi Kuopion alueella yhteistyökumppaneina ovat siellä toimivat ravitsemistieteenlaitos ja yliopistollinen sairaala, joiden erikoisosaamista voidaan hyödyntää yhteistyössä.

Yhteistyömuotoja

Yhteistyömuodoista yleisintä on erilaisten tapahtumien ja yleisötilaisuuksien järjestäminen eri toimijoiden kanssa. Yhteistyökumppaneina näissä oli usein toiset yhdistykset, vapaaehtoistoiminnan keskuksia tai järjestöalot. Toisinaan yhteistyössä olivat mukana myös kaupungit, kunnat tai seurakunnat. Näissä tilaisuuksissa tuodaan esille yhdistyksen toimintaa jakamalla tietoa ja materiaalia. Lisäksi yhdistykset järjestävät yhteisiä luento- ja tiedotustilaisuuksia.

Yhdistyksillä oli toiminnassaan myös säännöllistä yhteistyötä eri kumppaneiden kanssa. Haastattelussa nousi esimerkkinä Elimet-ryhmä, jossa mukana on seitsemän eri yhdistystä. Yhdessä on järjestetty mm. tapaamisia terveydenhoitohenkilöstölle ja osallistuttu Elonkorjuu-toritapahtumaan. Usealla yhdistyksellä yhteinen toiminta liittyy liikunnalliseen harrastamiseen tai terveyden edistämiseen. Yhteistyössä hyödynnettiin myös toisten toimijoiden asiantuntemusta. Esimerkiksi eräässä yhdistyksessä kokoontui painonhallintaryhmä, jossa vetäjänä toimi toisen yhdistyksen toimija. Lisäksi erilaiset liikuntaryhmät olivat yhdistyksissä suosittuja yhteistyömuotoja. Toisilla oli säännöllistä allasjumppaa. Allasjumppa toteutettiin yhdessä selkäyhdistyksen kanssa. Yhdellä yhdistyksellä on liikuntatasapainoryhmä, jossa järjestettiin lihahuoltoa, rentoutusta, tasapainoharjoittelua ja jumppaa. Niissä huomioitiin kaikkien osal-

listujien mahdollisuus osallistumiseen. Liikuntaryhmässä yhteistyötä tehtiin diabetesyhdistyksen, mielenterveysseuran, näkövammaisten ja osteoporoosiyhdistyksen kanssa.

Säännöllistä kerhotoimintaa oli yhdellä yhdistyksellä kerran kuukaudessa diabetesyhdistyksen kanssa. Käytännössä tapaamisen tarjoilut ja toteutus hoidettiin vuorovedoin. Myös yhteisen tapahtuman järjestämistä on yhdistyksissä suunniteltu. Kerhotoimintaa on myös muissa yhdistyksissä, mutta niiden kokoontuminen ei ole säännöllistä vaan riippuu vetäjän/vetäjien aktiivisuudesta. Yhteistyötä on toisinaan kokeiltu askartelun ja muun yhteisen tekemisen merkeissä, mutta toiminnasta ei ole kuitenkaan tullut säännöllistä tai jatkuvaa.

Yhteistyötä on vaihtelevasti eri oppilaitosten kanssa. Opiskelijoiden käyttäminen esimerkiksi projektiluontoisissa tapahtumissa järjestäjinä oli vielä vähäistä. Yksi yhdistyksistä on osallistunut Kytke-hankkeeseen. Hankkeessa tehtiin yhteistyötä ammattikorkeakoulujen ja yliopiston sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Hankkeessa opiskelijoilla oli mahdollisuus tutustua erilaisiin vapaaehtoistyön mahdollisuuksiin ja toisaalta yhdistyksillä saada nuori toimijoita, virikkeitä ja uusia yhteyksiä korkeakouluihin ja heidän opiskelijoihin.

Muu yhteistyö oppilaitosten kanssa oli pääsääntöisesti kokemustoimijatoimintaa. Yhdistyksien kokemustoimijat voivat jakaa kokemustietoa oman kokemuksensa kautta ja näin täydentää esim. sairaanhoitajaopiskelijoiden teoretietoa. Kokemustoimijat ovat olleet myös terveyskeskuksissa jakamassa tietoa ja materiaalia omasta toiminnasta tai sairauksien ennaltaehkäisystä yhdessä sairaanhoitopiirin kokemusasiiantuntijoiden kanssa. Tässä toiminnassa on kuitenkin alueellisia eroja. Eräessä yhdistyksessä yhteistyötä oli oppilaitoksen puolelta siten, että opiskelijat terveydenhoidon puolelta ovat käyneet tutustumassa dialyysiosastoon. Vierailulla opiskelijoille on kerrottu munuaisten toiminnasta, vajaatoiminnasta ja dialyysihoitomuodoista. Varsinaisesti tässä ei ole ollut yhdistys mukana aloitteessa vaan aloite tuli oppilaitoksen suunnalta. Yhdistyksen puheenjohtaja työskentelee dialyysiosastolla ja on samalla hoitanut esittelyn ja tutustumisen toimintaan.

Myös sairaaloiden kanssa tehtävä yhteistyö vaihtelee eri alueilla. Toisilla yhteistyö toimii jo paremmin, kun toisilla se on vasta kehittymässä ja hakemassa omia toimintamuotojaan. Eräissä haastattelussa kävi ilmi, että yhteistyö esimerkiksi paikallisen dialyysiosaston kanssa on vähäistä. Dialyysiosaston potilaat eivät tietojen mukaan pidä siitä, että osastolla vierailee ulkopuolisia. Näin yhteistyön tekeminen ja kontaktit potilaisiin jäivät vähäisiksi. Kuitenkin osastotunteja on tässäkin yhdistyksessä järjestetty, mutta potilaskohtaisia ei ole saatu toteutettua.

Esimerkkinä toimivasta yhteistyökäytännöstä sairaalan kanssa ovat ensitietokurssit eli Pre-kurssit. Nämä kurssit on tarkoitettu dialyysihoidon aloittaville potilaille. Kurseilla käydään läpi eri osa-alueita mm. sairauden kanssa elämisestä, ravitsemuksesta, liikunnan merkityksestä, henkisestä jaksamisesta, hammashoidosta ja dialyysin hoitomuodoista. Yhtenä osana kurssilla esitellään liittoa ja paikallisen potilasyhdistyksen toimintaa. Tarkoituksena on antaa potilaille tietoa toiminnasta, vertaistuesta ja muusta toiminnasta, josta toivotaan potilaille olevan hyötyä oman selviytymisen kannalta.

Yhden yhdistyksen toiminta-alueella tehdään yhteistyötä paikallisen sairaalan kanssa Valoviikoilla. Valoviikot on sairaalan järjestämä tapahtuma, jossa paikalliset potilas- ja vammaisyhdistykset saavat esitellä toimintaansa keskussairaalan tiloissa. Yhdistys voi laittaa esitteitä ja materiaalia esille viikon ajaksi. Lisäksi viikon aikana järjestöillä on mahdollisuus käydä kertomassa yhdistyksen ajankohtaisista asioista ja toiminnasta poliklinikoilla ja osastoilla osastotunnin merkeissä. Osastotuntiin kuuluu tapaamiset hoitohenkilökunnan ja potilaiden kanssa. Kokonaisuudessaan valoviikot kestävät kolme viikkoa ja niihin osallistuu monia yhdistyksiä. Jokaisella yhdistyksellä esitelyaika kestää viikon.

5.4 Yhteistyön hyödyistä, esteistä ja haasteista

Haastatteluissa yhteistyö koettiin voimaannuttavana ja sen tekeminen auttaa jaksamaan ja panostamaan omaan toimintaan paremmin. Tärkeänä hyötynä nähtiin myös tiedon jakaminen ja saaminen sekä samalla oman osaamisen kehittäminen. Tietoa saatiin yhteistyön avulla toisista toimijoista, sairauksista, hyvistä käytänteistä toisten

toiminnassa ja samalla oli mahdollisuus saada uusia näkemyksiä toimintaan ja ajattelumalliin. Sen kautta on mahdollisuus löytää uusia toimintatapoja ja samalla parantaa toiminnan jatkuvuutta. Yhteistyön avulla voidaan käyttää laajempaa asiantuntijuutta.

Pienten yhdistysten toiminnassa yhteistyöllä voidaan yhdistää voimavaroja ja pystytään järjestämään vaikuttavampaa, näkyvyyttä parantavaa toimintaa. Samalla syntyy mahdollisuuksia saavuttaa suurempi joukko kuulijoita ja asiasta kiinnostuneita. Mahdollisuudet uusien jäsenien ja toimijoiden saamiseksi samalla kasvavat. Yhteistyön tarpeellisuus korostuu juuri pienissä yhdistyksissä. Yhteistyöllä saadaan lisää tekijöitä, ja usein eri toimijat ja heidän verkostot helpottavat uusien ”ovien” aukaisemista, jolloin tekemisellä on enemmän vaikuttavuutta ja voimaa. Yhteistyö koettiin merkittävänä voimavarana vaikuttaa päättäjien suuntaan, mutta myös liittoon ja toisiin toimijoihin.

Hyötynä koettiin myös useamman toimijan osaamisalueiden hyödyntäminen. Yhteistyön kautta löydetään toimijoiden vahvuudet ja saadaan ne käyttöön yhteiseksi hyväksi. Samalla toiminnalle asetetut tavoitteet on helpompi saavuttaa. Onnistuneiden yhteistyökokemusten avulla tekijät motivoituvat, ja samalla se luo uskoa ja halua tehdä uutta yhteistyötä. Toisaalta yhteistyön avulla on jäsenillä parempi ja monipuolisempi mahdollisuus osallistua toimintaan. Yhteistyön tulee olla kuitenkin vapaamuotoista ja riittävän yksinkertaista. Vapaaehtoistyön on oltava helppoa ja hauskaa yhdessä tekemistä. Silloin jokainen siihen osallistuva saa kokea olevansa hyödyllinen ja tärkeä.

Yhtenä tärkeimmistä eduista yhteistyössä tuli esiin taloudellinen hyöty kustannusten jakamisen kautta. Yhteistyöllä pystyttiin myös karsimaan turhia päällekkäisiä menoja. Kustannuksiin saatiin säästöä myös osallistujamaksujen kautta. Kun osallistujia esimerkiksi liikuntaryhmiin oli runsaammin, saatiin usein kustannuksia pienennettyä. Kulujen ja menojen karsiminen koettiin myös yhteistyöhön motivoivana tekijänä.

Yleisimmin esteenä yhteistyön tekemiselle mainittiin resurssien puute. Erityisesti aika ja varat ovat usein esteenä. Usein aktiiviset toimijat ovat mukana myös muussa toiminnassa ja osa toimijoista on mukana työelämässä. Aika ei välttämättä riitä uusiin haasteisiin, joita yhteistyön aloittamiseen liittyy. Tekijöitä on usein liian vähän tai samat tekijät osallistuvat, jolloin väsyminen vaikeuttaa yhteistyötä tai sen aloittamista.

Toisinaan yhteistyölle on vaikeaa löytää yhteistyökumppaneita ja ihmisiä. Tämä koettiin vaikeaksi sekä oman jäsenistön että muiden toimijoiden kohdalla. Tarvittavia kanavia ja väyliä ei löydetä tai niitä ei osata hyödyntää. Joskus voi olla vaikeaa huomata uudet mahdollisuudet yhteistyölle tai esteenä voi olla jopa tiedon ja taidon puute.

Tekijäresurssien rinnalla haasteena on rahan puute. Toiminta vaatii kuitenkin aina rahaa. Haastateltavat kertoivat, että kaupunkien avustusten ja yleensä erilaisen rahallisen tuen saaminen toimintaan on vaikeaa. Avustusten suuruudet ovat myös pienentyneet, mikä on haasteellista oman toiminnan ja yhteistyön kannalta.

Varsinaista vastarintaa yhteistyölle esiintyy haastateltavien mukaan harvoin. Keskusteltaessa mahdollisista ennakkoluuloista todettiin ennakkoluulojen koskevan enemmänkin ihmisiä kuin itse yhteistyötä. Toisista toimijoista saatetaan jo ennakkoon ajatella, etteivät he halua tehdä yhteistyötä ja samalla koko yhteistyölle ei anneta edes tilaisuutta. Toisinaan henkilökemiat voivat vaikuttaa yhteistyön tekemiseen tai aloittamiseen. Ihmisten asenne tai vastaanotto yhteistyötä kohtaan voi olla negatiivinen ja yhteistyön tekemistä voidaan joutua perustelemaan. Taustalla voi olla ajatus, ettei ennenkään ole niin tehty ja halutaan toimia vanhojen kaavojen mukaan.

— on ollut sitä, että muutamat henkilöt on menneet vuosikausia samalla sapluunalla ja kun tulee jotain uutta, niin siihen ei ole oltu aivan halukkaita. (haastattelu d)

Erityisen haastavana mainittiin tilanne, jos vastarinta tulee voimakastahtoisien ja omat toimintatavat omaavien toimijoiden kautta. Vakiintuneet toimintatavat voivat olla toiminnan esteenä.

Toiminnan suunnittelussa ja tavoitteiden määrittämisessä on monissa yhdistyksissä vielä parannettavaa. Samoin myös yhteistyön selkeiden raamien ja vastuualueiden määrittäminen ja sopiminen vaikeuttavat yhteistyötä. Lisäksi mainittiin tehtävien delegoimisen jäävän usein hieman epäselväksi. Silloin yhteistyö koetaan vaikeaksi tai se saattaa tehdä siitä toimimatonta. Yhtenä haasteena yhteistyölle koettiin sen konkreettinen toteuttaminen. Yhdistyksissä kyllä puhutaan ja tiedostetaan yhteistyön merkitys. Suunnitelmia tehdään, mutta toteuttaminen jää syystä tai toisesta kesken.

Todettiin, että tähän toteuttamisen aloitukseen tarvitaan rohkeita ja ennakkoluulottomia toimintaan sitoutuneita henkilöitä. Niiden löytäminen jäsenistä ja muista toimijoista koettiin haasteeksi.

5.5 Toiminnan ja yhteistyön kehittäminen

Kaikilla tutkimukseen osallistuneilla yhdistyksillä on kehittämistarpeita omassa perustoiminnassaan, mutta myös yhteistyön kehittämisessä. Kaikki haastattelemani puheenjohtajat ovat avoimin mielin uusille toiminoille ja heillä on halu kehittää kokonaisuudessa yhdistyksien toimintaa. Valtaosa puheenjohtajista on toiminut tehtävissään muutaman vuoden ja uusia ideoita ja toimintatapoja pyritään löytämään ja kokeilemaan rohkeasti. Kauemmin toimineilla toimijoilla on puolestaan laajat yhteistyöverkostot moniin eri toimijoihin. Heillä koettiin haastattelun mukaan olevan kunnarvoista ja käyttökelpoista tietoa ja taitoa, joka koettiin edelleen toimivaksi ja käyttökelpoiseksi. Tämä pitkän järjestötyökokemuksen kautta saavutettu hyöty tulee edelleen hyödyntää toiminnassa ja sen kehittämisessä. Haastatteluissa tuli ilmi, kuinka tärkeää toiminnan kehittämisessä on huomioida ja säilyttää vanhoista toiminoista ne, jotka on hyväksi havaittu ja koettu. Kuitenkin toimintaa ja yhteistyötä pitää kehittää ja siihen tarvitaan rohkeita avauksia uutta yhteistyötä ajatellen.

Erään yhdistyksen perustoiminnan kehityssuunnitelmat liittyvät tällä hetkellä erityisesti näkyvyyden parantamiseen ja yhdistystoiminnan esiin tuomiseen. Yhdistyksessä on paneuduttu kotisivujen kehittämiseen ja yritetty hyödyntää eri median kanavia näkyvyyden parantamiseksi. Tämän lisäksi yhdistykset yleisesti osallistuvat mahdollisimman moniin omien alueidensa tapahtumiin ja yleisötilaisuuksiin kuten esimerkiksi hyvinvointimessuille. Yhdistysten perustoiminnoissa on kuitenkin paljon eroavaisuuksia. Erään yhdistyksen kehittäminen on keskittynyt kokoustoiminnan tehostamiseen. Puheenjohtajan mukaan kaikki hallituksen jäsenet eivät vielä käytä säännöllisesti sähköpostia ja näin yhteydenpito ja esimerkiksi asiakirjojen jakaminen on haastavaa ja aikaa vievää. Lisäksi nykyteknologian tuomat mahdollisuudet ovat vielä pitkälti hyödyntämättä. Tutkimuksessa ilmeni, että yhdistysten haasteet perustoiminnan kehittämiseen poikkeavat toisaalta suuresti, vaikka samanlaisiakin haasteita on.

Yhtenä kehittämisen kohteena toiminnassa koettiin tasa-arvoisen tiedon ja tuen välittäminen myös maksapotilaille, joiden määrä nykyään lisääntyy nopeasti. Lisäksi todettiin myös muiden elinsiirtopotilaiden huomioiminen toiminnassa. Yhteistyötä ja toimintaa voitaisiin tulevaisuudessa lisätä kaikkien elinsiirtopotilaiden kanssa. Haastatteluissa nousi esiin myös mahdollinen liittotasoinen yhteistyö tai jopa niiden yhdistyminen suuremmaksi kattojärjestöksi.

Puheenjohtaja toi eräessä haastattelussa esiin, kuinka yhteistyötä pyritään lisäämään vähitellen onnistuneiden kokemusten pohjalta.

Hyvän yhteistyön kautta, jota on saatu diabetesyhdistyksen kautta, on ymmärretty, että oikeasti tämä on hyvä juttu ja sitä voitaisiin laajentaa isompaankin piiriin. (haastattelu a)

Samassa haastattelussa todettiin, kuinka paikallisella järjestötalolla on suuri rooli yhteistyön kehittämisessä ja lisäämisessä. Järjestötalo ja sen aktiivinen toimija pyrkivät omalla toiminnallaan saamaan eri yhdistyksiä mukaan erilaisiin hankkeisiin ja yhteistoimintaan.

Haastatteluissa keskusteltiin yleisesti, kuinka yhteistyötä toisten munuais- ja maksayhdistysten kanssa haluttaisiin kehittää esimerkiksi liiton teemavuoden tapahtumien merkeissä. Tapahtuma voisi olla isompi kokonaisuus, joka järjestettäisiin yhdessä. Mahdollisia uusia jäseniä voitaisiin houkuttaa liikkeelle ja markkinoida tapahtumaa tältä pohjalta. Näin näkyvyyttä ja tilaisuuden houkuttelevuutta voitaisiin lisätä ja saataisiin tapahtumalle ja toiminnalle lisä arvoa. Lähes kaikissa haastatteluissa keskusteltiin yhteisistä tapaamisista useammin kuin kerran vuodessa. Tapaamiset voisivat olla viikonlopputapaamisia tai vierailuja toisiin yhdistyksiin. Tapaamisten toivottaisiin olevan enemmän vapaamuotoisia ja keskustelevia. Lisäksi mainittiin mahdolliset yhteiset luennot ja yhteiskyytien järjestäminen liiton tapahtumiin. Järjestämiseen voimavarat, samoin kuin uutta osaamista ja taitoa tulisi löytää paikallisyhdistyksistä ja omasta jäsenistöstä.

Aina ei tarvittais liiton vetäjiä, vaan voitaisiin hyödyntää paikallisyhdistyksien mahdollisia voimavaroja luentoihin tai liikuntatapahtumaan. (haastattelu c)

Yhtenä näkökulmana yhteistyön kehittämiseksi koettiin, että sen avulla mahdollistettaisiin uuden osaamisen löytyminen eri järjestöjen toimijoista. Toisaalta sitä olisi mahdollista siirtää myös muille toimijoille. Haastateltava toi esiin kuinka monissa eri toimijaryhmissä löytyy eri alojen osaajia. Monilla on jäsenissään esimerkiksi kirjoittajia, puhujia ja suunnittelijoita, jotka löytämällä ja voimavarat yhdistämällä yhteiseksi hyväksi, loisivat uutta, kaikkia hyödyttävää toimintaa. Mahdollisuutena nähtiin, kuinka eri yhdistysten osaajat voisivat toimia kouluttajina muille toimijoille ja näin jäsenistön osaamista voitaisiin edelleen laajentaa ja monipuolistaa.

6 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millaista yhteistyötä munuais- ja maksayhdistyksillä on paikallistasolla Itä-Suomen alueella. Tutkimuksella pyrittiin lisäksi selvittämään miten toimintaa ja yhteistyötä tulisi tulevaisuudessa kehittää ja miten yhteistyötä voitaisiin tulevaisuudessa toteuttaa. Lisäksi tutkimuksella haettiin vastauksia siihen, onko yhteistyön kehittämisellä mahdollisuus saada toimintaan lisää näkyvyyttä ja sen kautta vaikuttavuutta sekä mahdollisesti samalla lisätä aktiivisten toimijoiden määrää yhdistystoimintaan.

Tutkimustuloksista ilmeni, että kaikilla paikallisyhdistyksillä oli erilaista yhteistyötä eri sidosryhmien ja muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyöstä valtaosa oli satunnaista ja jatkuvaa yhteistyötä tehtiin vähemmän. Yleisimmin yhteistyö painottui erilaisiin yhteisiin tapahtumiin, niiden järjestämiseen ja niihin osallistumiseen. Tapahtumat olivat yleensä joko messutapahtumia, luentoja ja tiedotustilaisuuksia. Lisäksi tuloksissa mainittiin satunnaiset retket, teatterimatkat, joita yhdistykset järjestivät myös yhteistyössä. Osallistamalla yhteistapahtumiin voitiin tuoda omaa toimintaa esiin ja ihmisten tietoisuuteen. Samalla koettiin saavan toivottua näkyvyyttä. Tapahtumiin osallistuminen on kuitenkin pääsääntöisesti satunnaista eikä systemaattisesti suunniteltua ja jatkuvaa toimintaa. Samalla siitä saatava hyöty jää usein kertaluontoiseksi, eikä sillä saavuteta niin suurta hyötyä kuin tarkemmin suunnitellulla ja säännöllisellä yhteistyöllä olisi mahdollista saavuttaa.

Tutkimuksen mukaan kokemukset yleisistä tapahtumista ja niihin osallistumisista olivat positiivisia ja ne koettiin tärkeiksi. Niiden avulla saatiin tuotua omaa toimintaa jäsenien, muun väestön ja toisien toimijoiden tietoisuuteen. Samalla yhdistykset saivat lisää tietoa muista toimijoista ja heidän toiminnastaan. Tämän tyylinen yhteistyö koettiin tärkeäksi myös siksi, että tutkimuksen mukaan aidot kohtaamiset ja ihmisten kanssa kasvokkain tapaamiset ovat kaikkein tehokkain tapa saada vaikuttavuutta toiminnalle. Samalla mahdollisten uusien jäsenien mukaan saaminen ja toisaalta jäsenien aktivoiminen toimintaan koettiin parhaaksi juuri aidon ja henkilökohtaisen vuorovaikutuksen avulla. Tuloksissa korostui aito läsnäolo. Tulosta voidaan päätellä kuinka tärkeää yhteistyön avulla saatava näkyvyys on, mutta varsinaisesti pelkällä näkyvyydellä ei voida saada jäsenistöä aktivoitumaan tai uusia jäseniä. Siihen vaaditaan aitoja tapaamisia ja keskustelua, jota kuitenkin voidaan hyvin toteuttaa näissä järjestetyissä tilaisuuksissa.

Yhdistykset tekivät yhteistyötä myös sairaanhoitopiirien ja oppilaitosten kanssa. Lisäksi tuloksissa mainittiin apteekit ja pankit, joiden kanssa tehtävä yhteistyö oli lähinnä sellaista, että ne toimivat sponsoreina mm. jäsenkirjeiden postituksessa. Sairaaloiden ja terveyskeskusten kanssa tehtävässä yhteistyössä oli paikallisesti eroja. Tulosten mukaan näyttää siltä, että henkilökohtaisten suhteiden ja verkostojen merkitys yhteistyön tekemiseen vaikuttaa siihen, miten yhteistyö on mahdollista saada alkuun ja kuinka hyvin se käytännössä toimii. Erään yhdistyksen puheenjohtaja työskentelee itse dialyysiosastolla ja siellä alueella yhteistyötä on helpompi näin toteuttaa. Toisaalta suhde voi olla myös entinen potilassuhde, jolloin sairaalan henkilökunta ja muut toimijat ovat tuttuja potilassuhteen kautta. Yhteistyön suunnittelu, aloittaminen ja tekeminen olivat silloin helpompaa. Tällainen yhteistyö nähtiin erittäin tärkeänä ja sen koettiin korostuvan tulevaisuudessa. Järjestöt voivat toimia terveydenalan asiantuntijoiden rinnalla tulevaisuudessa yhä enemmän.

Tutkimuksessa pohdittiin haastatteluissa myös yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyden koettiin vähentyneen koko yhteiskunnassa. Koko yhteiskunta ja yksilöt ovat helposti itsekäämpiä ja toisen huomioiminen on vähentynyt. Ongelmien kanssa ollaan helpommin yksin. Yhteisöllisyyttä kaivataan myös sosiaalisen median rinnalle, sillä siellä ollaan usein kuitenkin aika yksin. Mielenkiintoista oli huomata, kuinka haastatteluissa kävi ilmi, kuinka pienillä paikkakunnilla tai harvaan asutuilla alueilla oli helppo saada

osallistujia tapahtumiin ja vastaavasti kaupungeissa vaikeaa. Tiedon vastaanottaminen oli helpompaa harvaan asutuilla alueilla. Osittain tämä johtuu tarjonnan rajallisuudesta, mutta osittain myös ihmisten säilyneestä yhteisöllisyydestä. Yhdistystoimintaa pitäisikin pystyä järjestämään myös muualla kuin kaupunkikeskuksissa. Esimerkiksi tuloksissa nousi esiin juuri kerhotoiminnan lisääminen myös syrjäisemmillä alueilla. Toiminnan tulisi kuitenkin lähteä alueellisista toimijoista ja siinä voitaisiin mahdollisesti hyödyntää juuri yhdistysten yhteistyötä ja toimia kerhoissa yhdessä useamman järjestön kesken.

Oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö oli myös vaihtelevaa. Yleisesti yhteistyö oli lähinnä kokemustoimintaan liittyvää. Oppilaitoksien kanssa tehtävässä yhteistyössä nähtiin kuitenkin uusia mahdollisuuksia ja haastattelujen pohjalta voidaan sanoa, että tällaista yhteistyötä pyritään tulevaisuudessa kokeilemaan ja kehittämään. Järjestöt tarjoavat opiskelijoille työllistymismahdollisuuksia tai kokemustietoa voidaan hyödyntää opinnoissa esimerkiksi sairaanhoidon tai terveydenhoitoalan opiskeluissa. Opiskelijat puolestaan voivat toimia järjestöissä harjoittelu tai projektitehtävissä ja mahdollisuuksien mukaan jopa kehittää niiden toimintaa ja toimintamuotoja.

Säännöllistä yhteistyötä tehtiin tutkimuksen mukaan osassa yhdistyksiä, mutta kaikilla yhdistyksillä säännöllistä toimintaa ei ollut. Säännöllinen yhteistyö oli liikunta painotteista ja liittyi liikunnan harrastamiseen. Tätä yhteistyötä tehtiin eri potilasjärjestöjen kanssa. Tällainen yhteistyö koettiin myös hyväksi. Liikuntaharrastus yhdessä järjestettiin siten, että siihen osallistuminen olisi helppoa ja vaivatonta. Järjestämisessä oli huomioitava sen soveltuvuus erilaisille potilasryhmille. Yhteistyön hyödyt tulivat esiin tutustumisena eri toimijoihin ja ihmisiin sekä yhdessä tekemisen riemun. Taloudellista säästöä saatiin mm. osallistumismaksujen ja kustannusten jakamisen kautta. Kuitenkin tutkimuksessa nousi esiin, että liikuntaharrastus ei houkutellut kaikkia jäseniä ja näin erilaisia yhteistyömuotoja tarvittaisiin paljon lisää.

Tarve yhteistyölle syntyy usein resurssien puutteesta. Myös tarve yhteistyön kehittämiseksi oli tuloksien myötä nähtävissä. Tulosten mukaan yhteistyötä tulisikin kehittää ja toteuttaa tulevaisuudessa lisää. Kaikissa yhdistyksissä yhteistyö kehittämiseen suhtauduttiin positiivisesti ja sen mahdolliset hyödyt tiedostettiin hyvin. Kuitenkaan tut-

kimuksen tuloksissa ei ilmennyt konkreettisia tai suoraan käytäntöön vietäviä ehdotuksia yhteistyön kehittämistä. Toisaalta kuitenkin yhteistyön kehittäminen nähtiin osana toiminnan kehittämistä ja sitä kautta parantaa yhdistyksen toimintaa.

7 Pohdinta

Tutkimus yhdistystoiminnan yhteistyön kartoittamiseen toiminnan kehittämiseksi oli itselleni mielenkiintoinen ja samalla haastava. Oma mielenkiinto aiheeseen sai alkunsa harjoittelun aikana, jonka tein Keski-Suomen munuais- ja maksayhdistys KEMUSI ry:lle. Alkuperäisen suunnitelman mukaan tutkimuksen oli tarkoitus toimia kyseisen yhdistyksen alustavana tutkimuksena liiton suunnitelmalle ja hankkeelle yhteistyön kehittämiseen, johon liitto oli hakenut rahoitusta. Kyseiseen hankkeeseen liitto oli toivonut kolmea paikallisyhdistystä ja Keski-Suomen yhdistys olisi ollut yksi osallistuvista yhdistyksistä. Rahoitusta hankkeelle ei kuitenkaan saatu ja näin hanke jäi toteutumatta. Tutkimus toi kuitenkin hyvää tietoa osallistuneiden yhdistysten tämänhetkisestä yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa. Lisäksi tutkimuksen tuloksista saadaan tietoa yhdistysten ajatuksia ja näkemyksiä yhteistyön kehittämistä ja siihen suhtautumisesta. Saatua tietoa voidaan hyödyntää toisten yhdistysten toiminnassa ja se kehittämisessä.

Tutkimus pyrittiin tekemään ja toteuttamaan hyvin. Alkuvaiheessa haasteena oli teorian löytäminen ja miettiminen miten teoriapohja kootaan aiheen ympärille. Tutustuminen yhdistyksen perustoimintaan tapahtui osittain harjoittelun aikana. Samalla yhdistystoiminnan perusajatus ja tehtävät selkeytyivät tutkijalle, mikä helpotti teorian kirjoittamista ja etsimistä. Myös saatu ohjaus työn alkuvaiheessa lisäsi varmuutta lähteä toteuttamaan tutkimusta.

Teemahaastattelurunko suunniteltiin teorian pohjalta, mutta apuna käytettiin harjoittelun aikana käytyjen keskustelujen pohjalta. Haastateltavien suhtautuminen tutkimukseen oli alusta saakka positiivinen ja myönteinen. Haastattelujen tekeminen sujui melko hyvin ja haasteena oli ainoastaan aikataulujen yhteen sovittaminen. Kaksi haastattelusta tehtiin henkilökohtaisesti tapaamalla puheenjohtajat ja niissä tiedon saaminen tuntui helpommalta. Tutkija olisi mieluummin toteuttanut kaikki haastattelut henkilökohtaisesti tapaamalla, mutta välimatkojen vuoksi säästettiin kuluissa ja

ajassa. Lopulta haastattelut sujuivat hyvin myös Skypen välityksellä. Ainostaan yhteyksien heikko laatu hidasti haastattelujen tekoa, mutta lopulta kaikki haastattelut saatiin tehtyä ja aineistoa kertyi hyvin.

Vaikka haastattelujen teemat oli lähetetty haastateltaville ennakoon, toiset olivat valmistautuneet haastatteluun paremmin kuin toiset. Tutkimuksen kannalta oleellista tietoa saatiin näin vaihtelevasti mutta kuitenkin riittävästi. Haastateltavien kokemus ja mielenkiinnon kohteet tulivat esiin haastatteluissa selkeästi. Haastattelijan kokemattomuus vaikutti haastattelun kulkuun ja johdatus kysymyksiin ja ohjailu haastattelun kulussa olisi voinut olla parempaa. Osa haastatteluista rönkyi tämän vuoksi hiukan liian laajalle ja joskus ohi teemojen. Tähän verraten haastattelut kuitenkin onnistuivat ja haastatteluissa saatiin vastauksia tutkimusongelmaan. Kokonaisuudessaan haastateltavien näkemykset ja kokemukset vastasivat melko hyvin toisiaan.

Tutkimuksen kirjoittamisprosessi oli melko hidasta ja tutkijan motivaatio kirjoittamiseen vaihteli. Ohjaajalta kuitenkin sai hyvin apua ja kannustusta ja varsinaisia ongelmakohtia ei ilmennyt. Haasteellista oli kuitenkin saada tutkimuksen kirjoittaminen loppuun ja näin tutkimuksen valmistuminen viivästyi. Kokonaisuutena tutkija on kuitenkin tyytyväinen tutkimukseen ja sen tuloksi ja esittelyä odotetaan tutkittavien puolelta innolla. Lisäksi järjestösuunnittelija Itä-Suomen alueella on kiinnostunut tutkimuksesta ja sitä aiotaan käyttää tulevaisuudessa pohjana yhteistyön kehittämiseen ja mahdollisesti jalostaa jatkotutkimuksiin.

Luotettavuusarviointi

Luotettavuustarkastelu eroaa määrällisen ja laadullisen tutkimuksen välillä. Reabilitteetti- ja validiteettikäsitteitä ei suoraan voida soveltaa kvalitatiiviseen tutkimukseen. Luotettavuudella tarkoitetaan että tutkimustulokset ovat totuudenmukaisia. Kun todellisuutta arvioidaan, on lähtökohtana riittävä ja tarkka dokumentaatio tutkimusaineiston, menetelmien ja analysoinnin osalta. Riittävän aineiston dokumentaation pohjalta myös muiden olisi päästävää samaan lopputulokseen. (Kananen 2015, 352,353.)

Siirrettävyydellä tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin tulokset on siirrettävissä sovellettaisiin tilanteisiin? Riippuvuuden mittaamisella voidaan päätellä onko tutkimus toistettavissa tai pätevä. Vahvistettavuus voidaan varmistaa luettamalla aineisto ja tulkinta

tutkittavilta kuten esimerkiksi haastateltavilla. Saturaatio eli kylläntyminen saavutetaan esimerkiksi haastatteluissa silloin kun haastatteluissa ei saada enää uutta tietoa tai vastaukset alkavat toistamaan itseään. Näin on saavutettu kylläntymispiste.

(Mts. 2015, 353–355.)

Luotettavuutta on tässä tutkimuksessa varmistettu sillä, että valittuja tutkimusmenetelmiä on noudatettu huolellisesti ja luotettavuus on huomioitu mahdollisimman hyvin jo tutkimuksen alkuvaiheessa. Haastateltavilta pyydettiin alussa suostumus tutkimukseen ja samalla heille kerrottiin oleelliset tiedot tutkimuksesta ja sen kulusta. Tutkimukseen osallistuminen tehtiin vapaaehtoisuuden pohjalta ja haastateltavilla oli mahdollisuus kieltäytyä osallistumisesta tutkimukseen. Haastattelujen toteutus ja litterointi on dokumentoitu kappaleissa 5.1 ja 5.2. Litteroidut tekstit lähetettiin sähköpostitse kaikille haastatteluun osallistuneille puheenjohtajille. Näin voitiin varmistaa tekstimuotoon muutettujen haastattelujen oikeellisuus ja samalla haastatelluille annettiin mahdollisuus kommentoida ja tarvittaessa korjata mahdollisia puutteita ja virheitä.

Haastattelut päätettiin tehdä jo alkuvaiheessa kaikille viiden tutkimuksen osallistuvien paikallisyhdistysten puheenjohtajille. Näin tutkimukseen saatiin kaikkien osallistujien mielipiteet ja näkemykset tutkittavasta aiheesta. Haastatteluissa saavutettiin kylläntyminen, sillä haastatteluissa toistuivat samat asiat ja haastatteluissa saadut vastaukset toistuivat. Näin voidaan katsoa saturaation täytyneen haastatteluiden osalta. Lisäksi aikaisemmat tutkimukset, joita tässä tutkimuksessa on teoriaosuudessa käytetty, voidaan hyödyntää tuloksien tukena. Voidaan todeta että tässä työssä on käytetty yhtenä laadun vahvistusta kriteerivaliditeetin avulla.

Tutkimuksen yhtymäkohtia teoriaan

Ilvonen (2005, 11–12) totesi kuinka pitkäjännitteinen toiminta yhdistyksissä ei välttämättä kiinnosta samalla tavalla kuin ennen. Toiminnan on vedottava tunteisiin ja projekteihin on helppo tulla mukaan. Paloniemi (2015, 25–27) toi esiin miten vapaaehtoistyön jatkuvuus ja siihen sitoutuminen on haaste. Jäsenet haluavat valita mihin toimintaan ja milloin siihen halutaan osallistua. Lisäksi hän totesi kuinka erilaisiin projekteihin on helpompi saada osallistujia silloin kun useampi järjestö on toiminnassa mukana. Myös tämän tutkimuksen haastatteluissa todettiin, kuinka toimintaan ei

välttämättä haluta enää sitoutua samalla tavalla kuin ennen. Yksittäisiin tapahtumajärjestelyihin on helpompi saada osallistujia ja tekijöitä, mutta pitempiaikaiseen toimintaan ei enää haluta samalla tavalla sitoutua. Toisaalta yhteistyötä tekemällä on huomattu, kuinka tekijöitä löytyy helpommin, kuten Paloniemikin (2015) oli omassa tutkimuksessaan todennut.

Tutkimuksessa nousi esiin, kuinka tulevaisuudessa esimerkiksi perusterveydenhuolto joutuu tulevaisuudessa mahdollisesti tekemään enemmän erikoissairaanhoidon tehtäviä. Haastattelussa keskusteltiin kuinka yhdistyksillä ja eri järjestöillä saattaa olla suurempi rooli esimerkiksi tiedon antamisessa ja jakamisessa. Yhdistyksissä joudutaan miettimään uusia toimintatapoja. Karttusen ym. (2013, 45,46) mukaan järjestöjen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on tärkeä ja yhteistyön avulla voidaan lisätä juuri toimintaa, palveluita ja hyvinvointia.

Ojasalo ym. (2014, 14) toteavat kuinka alueiden kehittämiseen voidaan vaikuttaa yhteistyön avulla. Erilaiset verkostot ja yhteenliittymät muodostavat näin toimivia ja innovatiivisia alueita. Osana kokonaisuuteen kuuluvat korkeakoulut, yliopistot, tutkimuslaitokset ja tekniikka- ja osaamiskeskukset. Omassa tutkimuksessani kävi ilmi, että yhteistyötä on tehty tai suunniteltu tehtäväksi enemmän korkeakoulujen, yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa niillä toiminta-alueilla, missä se on mahdollista. Vaikka toiminta oli vielä vähäistä, sen mahdollisuudet tiedostettiin tutkimukseen osallistuneissa yhdistyksissä.

Aira (2012, 45, 46) kirjoitti tutkimuksessaan kuinka yhteistyö vaatii aktiivista osallistumista sen osapuolilta ja vuorovaikutus on osa yhteistyötä. Dunderfelt (2012, 59) toteaa kuinka ihmissuhteista johtuvia ongelmia ei voida poistaa, mutta vuorovaikutustilanteissa voidaan toimia rakentavasti ja synnyttää uusia ideoita ja yhteistyömahdollisuuksia. Tämän tutkimuksen haastatteluissa ilmeni yhteistyön mahdolliseksi esteiksi juuri ihmisistä johtuvat esteet. Vaikka varsinaisia ennakkoluuloja ei yhteistyölle ilmennyt. Useassa haastattelussa koettiin, että ennakkoluulot ihmisiä tai heidän halua yhteistyöhön, voitiin pitää esteenä. Vuorovaikutustaitoja kehittämällä ja rohkeilla avauksilla mahdollista yhteistyötä suunniteltaessa, voidaan kuitenkin kehittää uutta ja aktiivista toimintaa yhdessä. Onnistumisten kautta saadaan rohkeutta ja motivaatiota uusiin haasteisiin.

Yhteenvetona aikaisempiin tutkimuksiin nähden voidaan todeta, että tulokset tässä tutkimuksessa olivat hyvin samansuuntaisia. Kuitenkin tutkimuksessa kävi ilmi, että kaikki yhteistyö ei välttämättä ole hedelmällistä ja silloin siihen ei kannata tuhlata resursseja, jotka kuitenkin yhdistyksillä ovat rajalliset. Yhteistyön tulee hyödyntää siihen osallistuvia. Erilaisiin verkostoihin liittymisellä pitäisi olla myös jäseniä hyödyntävä vaikutus, sillä yhdistystoiminnan tulee olla ihmislähtöistä toimintaa ja jäsenten on saatava vastinetta jäsenyydestään.

Jatkotutkimukset

Jatkotutkimuksina olisi mielenkiintoista tutkia kaikkien liiton paikallisyhdistysten yhteistyötä ja katsoa mitä uutta tai uusia toimintamuotoja yhteistyössä esiintyisi koko maan alueella. Yhdistysten kannalta tutkimusta voisi tehdä myös erilaisista jäsenhankinta toiminnoista ja saada selvitettyä onko kaikista suurimmilla paikallisjärjestöillä siihen erityisiä keinoja, vai ovatko heidän suuret jäsenmäärät suhteessa alueella asuvien ihmisten määrään. Tutkimuksessa nousi esiin, kuinka saataisiin käyttämätön jäsenten osaaminen ja potentiaali yhdistysten voimavaraksi ja käytäntöön. Myös eräänlaista osaamisen kartoitusta jäsenistössä voisi tutkia ja mikä tai mitkä toiminnot houkuttelisivat uusia jäseniä tai aktivoisivat jo olemassa olevia paremmin mukaan yhteiseen toimintaan.

Lähteet

Aira, A. 2012. Toimiva yhteistyö. Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot. Väitöskirja. Jyväskylän studies in humanities 179. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 18.3.2017.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37743/9789513947088.pdf>.

Dunderfelt, T. 2012. Konttorikemiaa. Seitsemän avainta hyvään yhteistyöhön. Helsinki: Kauppakamari.

Elinvoimaiset Järjestöt. 2016. Tietoa SOSTE:n jäsenjärjestöistä. SOSTE: n jäsenjärjestöjen jäsenyhdistysten kokonaismäärät Viitattu 1.3.2017.

<http://www.soste.fi/elinvoimaiset-jarjestot/tietoa-sote-jarjestoista.html>.

Harju, A. & Ruuskanen-Himma, E. 2016. Onnistu muutoksessa. Järjestöjohtajan ja -kehittäjän käsikirja. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi.

Harju, A. 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Paikka: Kansanvalistusseura.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopisto.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Iivonen, E. 2005. MLL toimii vaikuttamalla ja vaikuttaa toimimalla. Julkaisussa Yksilö, yhteisö ja kansalaisyhteiskunta. Toim. A. Iivonen. Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto ry. 81–90.

Iivonen, A. 2005. Järjestötoiminta vaikuttaa Suomessa. Julkaisussa Yksilö, yhteisö ja kansalaisyhteiskunta. Toim. A. Iivonen. Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto ry. 7–14.

Isoherranen, K., Rekola, L., & Nurminen, R. 2008. Enemmän yhdessä- moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Johansson, J. 2015. Potilasjärjestöt hyvinvointipalveluiden tuottajina. Länsi-Uudenmaan sydän- ja diabetesjärjestöt. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu, hoitotyön kuolutohjelman. Viitattu 5.4.2017. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015052710791>.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 176/2014.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja.

- Kapilo, E. & Savolainen, R. 2012. Potilasjärjestöjen välisen yhteistyön kehittäminen: teemahaastattelu. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma. Viitattu 5.4.2017. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201303143300>.
- Karttunen, A., Kettunen, A., Piirainen, K. 2013. Yhteistyöllä hyvinvointia. Järjestöjen välinen ja järjestö- kuntayhtiestyö hyvinvoinnin lisääjänä. Diakonia ammattikorkeakoulun julkaisuja. Helsinki: Diakonia- ammattikorkeakoulu.
- Keski-Suomen munuais- ja maksayhdistys KEMUSI ry:n kotisivut. N.d. Viitattu 11.2.2017. <https://kemusi-yhdistysavain-fi.directo.fi/>.
- Kiukas, 2016. Järjestöt historiallisen suurten muutosten keskellä. Julkaisussa Järjestöbarometri 2016. Toimittanut: Peltosalmi, J., Eronen, A., Litmanen, T., Landén, P. & Ruuskanen, P. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry., 6–7.
- Kohti aktiivista kansalaisuutta. 2005. Kansalaisyhteiskunta 2006 -toimikunnan raportti. Julkaisu 2005:14. Helsinki: Oikeusministeriö. Viitattu 19.3.2017. http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/200514kohtiaktiivis takansalaisuutta/Files/OMJU_2005_14_Kohti_aktiivista.pdf.
- L 11.6.1999/731 Perustuslaki. Viitattu 24.2.2017. Valtioin säädöstietopankki Finlex. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>.
- L 26.5.1989/503 Yhdistyslaki. Viitattu 24.2.2017. Valtioin säädöstietopankki Finlex. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yhdistyslaki>.
- Munuais- ja maksaliito N.d. Esite. Viitattu 11.2.2017. http://www.muma.fi/files/1595/munuais_ ja_maksaliitto_esite.pdf.
- Ojasalo, K., Moilanen, T., Ritalahti J., Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.
- Paloniemi, P. 2015. "Ne järjestöt pärjää, jotka on muutoksessa mukana". Sosiaali- ja terveysalan vapaaehtoisjärjestöjen asema, toimintaedellytykset ja tulevaisuus Seinäjoella. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, terveystieteiden laitos, terveyskasvatus. Viitattu 26.2.2017. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201506052192>.
- Pehkonen, K. 2015. Yhteistyöstä voimaa! -hanke. Opinnäytetyö. Karelia-ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 28.2.2017. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015121020186>.
- Peltosalmi, J., Eronen, A., Litmanen, T., Landén, P. & Ruuskanen, P. 2016. Järjestöbarometri 2016. Järjestöjen tulevaisuus. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.
- Pessi, A. & Oravasaari, T. 2010. kansalaisjärjestötoiminnan ytimessä. Tutkimus RAY:n avustamien sosiaali- ja terveysjärjestöjen vapaaehtoistoiminnasta. raportti 23. Raha-automaattiyhdistys 2010. Viitattu 19.3.2017. <http://www.kansalaisareena.fi/RAYraportti23.pdf>.
- Pullinen, M. 2007. Uusi huomion suunta. Julkaisussa Kansalaistoimintaan kätkeyty aarre. Vantaa: Sivistysliitto Kansalaisfoorumi. 35–43.

Raninen, A., aninen, T., Toni, I & Tornaesus, G. 2008. Mathildan muodonmuutos. Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan uudet kasvot. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Silvonen, K. 2014. "Siihen se innostus lässähti" Kansalaisjärjestöjen kehittämishaasteita vapaaehtoisten motivaation näkökulmasta tarkasteltuna. Opinnäytetyö. Humak. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Viitattu 5.4.2017. [Http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014120318334](http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014120318334).

Särkelä, R. 2007. Järjestöt vaikuttamisen foorumeina. Julkaisussa Kansalaistoimintaan kätketty aarre. Vantaa: Sivistysliitto Kansalaisfoorumi 128–141.

Tietoa Tilastoista. N. d. Käsitteet. Viitattu 25.2.2017. [Http://www.stat.fi/meta/kas/index.html](http://www.stat.fi/meta/kas/index.html).

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uudistettu painos. Kustannusosakeyhtiö Helsinki: Tammi.

Välimäki, K. 2013. Kakkua jaettavaksi. Kunnallisalan kehittämissäätiön Polemia-sarjan julkaisu nro 89. Helsinki : KAKS - Kunnallisalan kehittämissäätiö.

Liitteet

Liite 1. Ensimmäinen sähköpostiviesti haastateltaville

Hyvä vastaanottaja,

Olen Petri Leppänen ja opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa liiketalouden tradenomiksi. Opin-
näytetyössäni tarkoituksena on tutkia Itä-Suomen alueella toimivien munuais- ja maksayhdistysten
yhteistyömahdollisuuksia ja sen kehittämistä. Toimeksiantajana työlläni toimii Keski-Suomen munuais-
ja maksayhdistys KEMUSI ry, jossa toimin itse varapuheenjohtajana.

Tässä tutkimuksessa en kuitenkaan ole yhdistyksen edustajana, vaan tutkija ja opinnäytetyön tekijänä.
Tutkimustani varten toivoisin teidän osallistuvan haastatteluun, joka avulla pyrin kartoittamaan yhdis-
tyksen toimintaa, yhteistyötä, sen mahdollisuuksia ja mahdollisia haasteita.

Haastattelut toteutettaisiin tämän syksyn aikana yhdistyksien puheenjohtajille. Haastattelut tehtäisiin
joko Skypen välityksellä tai henkilökohtaisesti tapaamalla.

Olisin kiitollinen jos voisitte osallistua tutkimukseeni ja suostua haastattelun tekemiseen. Työn tarkoi-
tuksena olisi toimia apuna yhdistyksien mahdollisten yhteistyömahdollisuuksien kartoittamisessa ja
toiminnan kehittämisessä.

Toivoisin saavani vastauksia osallistumisestanne haastatteluun viimeistään 5.10. mennessä. Sen jäl-
keen voisin laittaa alustavat allekirjoituskaavakkeet haastatteluun osallistumisesta ja teemarungon
haastattelusta.

Tarkemmin voisimme sopia haastattelun ajankohdasta 10.10. järjestettävillä Itä-Suomen aluepalaveri-
päivillä, jolloin toivon tapaavani teidät henkilökohtaisesti. Samalla voisimme allekirjoittaa haastatte-
luun osallistumiskaavakkeet.

Yhteistyöterveisin ja hyvää syksyä toivottaen

Petri Leppänen

Liite 2. Kirje, jolla pyydettiin suostumus tutkimukseen

Hyvä lukija,

Olen Petri Leppänen ja opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa liiketalouden tradenomiksi. Toimin itse Keski-Suomen munuais- ja maksayhdistys KEMUSI ry:n varapuheenjohtajana. Opinnäytetyöni aiheena olisi tutkia Itä-Suomen alueella toimivien munuais- ja maksayhdistysten yhteistyötä ja sen kehittämistä.

Toimeksiantajana työlläni on Keski-Suomen munuais- ja maksayhdistys KEMUSI ry. Kuitenkaan en työssä toimi yhdistyksen toimijana, vaan tutkijana ja opinnäytetyön tekijänä. Tutkimustuloksien on tarkoituksen toimia kaikkien Itä-Suomen alueella toimivien jäsenyhdistyksen yhteistyön ja toiminnan kehittämisen apuvälineenä.

Tutkimusaineistoa kerään haastattelemalla jäsenyhdistysten puheenjohtajat ja haastattelut pyrin tekemään Skype välityksellä tai henkilökohtaisesti tapaamalla sovittuna ajankohtana loka-marraskuun aikana 2016. Haastatteluajat ja toteutus sovitaan henkilökohtaisesti haastateltavien kanssa.

Ohessa on mukana teemahaastattelun runko, jonka avulla voitte tutustua aiheeseen ja mahdollisesti miettiä vastauksianne haastatteluun. Vastauksia on mahdollisuus miettiä yhdessä hallituksen jäsenten kanssa. Haastattelu tapahtuu keskustelemalla teemoista ja syventämällä sitä tarkennetuilla kysymyksillä joita haastattelussa nousee esiin. Haastattelu tallennetaan litterointia ja analysointia varten. Tämän jälkeen haastattelutallenteet hävitetään.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja henkilöllisyytenne ei tule toisten tietoisuuteen. Raportti kirjoitetaan siten, että vastauksien antajaa ei voida tunnistaa.

Allekirjoituksellanne toivon teidän suostuvan tutkimukseeni.

_____

Päiväys

_____

Allekirjoitus

Voimme sopia haastattelun ajankohdasta tarkemmin Itä-Suomen aluepalaverissa 10.10.2016.

Kiitos mielenkiinnosta ja hyvää yhteistyötä toivoen

Petri Leppänen

Liite 3. Haastattelun teemat puheenjohtajille

Taustatiedot:

Yhdistyksen nimi _____

Jäsenmäärä _____

Toiminta-alue _____

Teemahaastattelun toteutus:

Haastattelija _____
 Ajankohta _____
 Haastattelun kesto _____
 Haastateltava henkilö _____
 Asema _____

Haastattelun teemat:

1. Taustatiedot yhdistyksestä ja sen toiminta nyt
2. Yhteistyö tällä hetkellä
3. Yhteistyömahdollisuudet ja niiden hyödyt
4. Yhteistyön esteet, haasteet ja vaikeudet
5. Yhteistyön lisääminen/kehittäminen tulevaisuudessa

Liite 4. Teemahaastattelun runko haastattelijalle, jossa apukysymykset

Teemarunko

Taustatiedot:

Yhdistyksen nimi _____

Jäsenmäärä _____

Toiminta-alue _____

Teemahaastattelun toteutus:

Haastattelija _____

Ajankohta _____

Haastattelun kesto _____

Haastateltava henkilö _____

Asema _____

Taustatiedot yhdistyksestä ja sen toiminta nyt

- Oma yhdistystoiminta
- Kerro yhdistyksestä lyhyesti
- Kerro yhdistyksen tämänhetkisestä toiminnasta
- Millaisia haasteita toiminnassa on tällä hetkellä?

Yhteistyö tällä hetkellä

- Eri yhteistyömuodot tällä hetkellä
  - muiden munuais- ja maksayhdistysten kanssa
  - muiden yhdistysten/toimijoiden kanssa

- Kokemukset ja ajatukset aikaisemmasta yhteistyöstä
- Jos yhteistyötä ei ole tai se on loppunut
  - Miksi ei ole?
  - Miksi se on loppunut?

Yhteistyömahdollisuudet ja niiden hyödyt

- Kokemuksia ja ajatuksia yhteistyöstä yleensä
- Miksi yhteistyö on tarpeellista?
  - kiinnostaako yhteistyö/sen kehittäminen?
- Mitä muotoja yhteistyöllä voisi olla?
- Millaisia toiveita teillä olisi yhteistyöstä?
- Mitä hyötyä yhteistyöstä yhdistys saisi?

Yhteistyön esteet, haasteet ja vaikeudet

- Mikä vaikeuttaa yhteistyötä?
- Mitä ongelmia aikaisemmassa yhteistyössä on ollut?
- Mitkä ovat suurimmat esteet yhteistyölle?
- Millaisia haasteita yhteistyön tekemiselle on?
- Millainen on yleinen mielipide yhteistyöstä omissa yhdistyksissä?
- Onko yhteistyölle ennakkoluuloja?
  - Miksi?
  - Mistä tämä johtuu?

Yhteistyön lisääminen/kehittäminen tulevaisuudessa

- Miten yhteistyötä voitaisiin lisätä?
- Kuinka sitä voitaisiin toteuttaa?
- Millaiset resurssit yhdistyksellä olisi yhteistyöhön?
- Mikä motivoisi yhteistyön tekemiseen?
- Voisiko yhteistyötä helpottaa ja miten?
- Miten yhteistyötä voitaisiin kehittää?
- Onko yhdistyksellä olemassa toimintatapoja, mitä voitaisiin hyödyntää myös muissa yhdistyksissä?

Mitä muuta kommentoitavaa tai esiin nousseita asioita haluaisitte sanoa?